

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Vojtěch Hanák

Dějiny školství v Hulíně

Olomouc, 2020

Vedoucí práce: Mgr. Pavel KRÁKORA, Ph.D.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval na základě studia pramenů a literatury samostatně pod dohledem odborného vedoucího, Mgr. Pavla Krákory Ph.D.

V Olomouci dne 16. 3. 2020

.....

Vojtěch Hanák

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych touto cestou poděkoval svému vedoucímu Mgr. Pavlu Krákorovi Ph.D za trpělivost a odborné vedení v průběhu celé práce.

V neposlední řadě také školám v Hulíně, Břestu, muzeu Františka Skopalíka v Záhlnicích a SOkA v Kroměříži za poskytnuté rady ve změní pramenů a informací.

Obsah

ÚVOD	6
Stav bádání a vlastní cíle práce	6
1 Hulín	8
2 Počátky hulínského školství.....	9
2.1 1867-1892.....	10
3 První léta měšťanské školy v Hulíně – 1892-1918	11
3.1 Školství v době první světové války.....	15
3.2 Přelomová léta	16
4 Školství za první republiky	18
4.1 1918-1929.....	18
4.2 Reorganizace školství - 1929-1939	20
4.3 Obecná škola chlapecká a obecná škola dívčí	21
4.4 Sloučená Měšťanská škola dívčí a chlapecká.....	22
4.5 Újezdní měšťanská škola dívčí a chlapecká	23
5 Školství v letech 1939-1948.....	25
5.1 Období nacistické okupace - 1939-1945	25
5.2 Hlavní škola.....	26
5.3 Mezi dvěma režimy - 1945-1948.....	26
6 První léta komunismu – 1948-1968	28
6.1 Jednotná škola – škola národní a škola střední.....	28
6.2 Osmiletá střední škola	29
6.3 Základní devítiletá škola.....	30
7 Léta normalizace 1969-1989.....	32
7.1 Základní škola Nábřeží.....	32
7.2 Základní škola J. A. Komenského	33
8 Současnost – 1990-2019	35

ZÁVĚR.....	37
Použité zdroje.....	38
Prameny.....	38
Literatura.....	38
Internetové zdroje.....	39
Přílohy.....	40
Anotační list.....	45

ÚVOD

Každý člověk svým srdcem tíhne k domovině, k místu, kde vyrůstal, kde prožíval nejkrásnější okamžiky mládí. Jako hrdý břestský rodák jsem ve své bakalářské práci toužil po zpracování tématu, které bude blízké mému rodnému kraji, a také bude částečně obsahovat přípravu na mé budoucí povolání učitele. Po všelijakých nápadech jsem se odhodlal k vypracování dějin školství v Hulíně, města vzdáleného čtyři kilometry od mého rodiště.

Stav bádání a vlastní cíle práce

Vzhledem k bohaté a významné historii města člověka nepřekvapuje, že se poměrně brzy rozvíjelo i místní školství, pravděpodobně již od konce 16. století.¹ Stěžejní etapu dějin školství však představují až události od konce 18. století spojené s Felbingerovou reformou, a především od roku 1869 Hasnerův systém školství. Právě do poloviny 19. století tak čerpám především z již existující literatury a primární částí mé práce představují až události po roce 1869. Pramenný základ tvoří kroniky jednotlivých škol ve všech epochách, za císařství, za válek, v demokracii i komunismu. Ve všech pamětních knihách, v kterých jsem bádal, kronikáři píšou česky s vysokou jazykovou kulturou a korektností. Každá epocha se vyznačuje různými specifiky v zápisech. Nejstarší kroniky postrádají utříděnost, jednotnost, což je dáno utvářejícím se kánonem, který se ještě zcela nezajel. Vrchol školního kronikářství představuje období 1. pol. 20. století. Zápisy obsahují všechna data důležitá pro můj výzkum, přehledně, stručně, přesto významné události autoři poměrně obsáhle rozvádí. Kvalitní práce zapisovatelů ze zmíněného období plyne, domnívám se, především ze skutečnosti, že do kronik zapisují snad nejvýznamnější osobnosti hulínského školství – ředitelé Alois Segeth a Antonín Grundmann. V období komunismu se kronikářství drží zpočátku na vysoké úrovni, postupně však upadá, až nakonec v období normalizace po roce 1983 zápisy chybí, hlavní pramen tak představují městské kroniky a zpravodaj radnice *Hulíňan*. Ten pro mě spolu s výročními zprávami z posledních let představoval hlavní pramen informací i o současném (porevolučním) dění ve škole.

Z literatury pro podchycení dějin školství v okolích obcích, často ve svých různých etapách spadajících pod hulínský obvod, posloužily bakalářské práce ŠÁLKA (2018) a SOVOVÉ (2010), z dalších prací knižky ZAVADILOVÉ (2004) a FIŠERA (2016) s jeho autorským kolektivem.

¹ MAŇAS, Vladimír: Mezi školou a chrámem. Hulínští učitelé a chrámová hudba v raném novověku. In *Hulín: město na křižovatkách*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2014. 391 s. ISBN 978-80-7275-098-6. s. 309-312.

Samotnému hulínskému školství se v průběhu let věnovaly práce PISKAČOVÉ (1985), BLÁHY (1974), FIALY (2014) a jejich autorských kolektivů.

Autorský kolektiv pod vedením BLÁHY (1974) se v útlé knize *Hulín. Dějiny a přítomnost města* věnují všem aspektům života v Hulíně do začátku 70. let. Školství v každé etapě věnují menší odstavec spojený především s výstavbou nových budov, změny v systému školství a stručnému přehledu základních informací. I přes dobu svého vzniku práce dosahuje poměrně dobré kvalitativní úrovně, jak jsem však zmínil, vzhledem k rozsahu knihy, a především části věnované školství slouží pouze k základnímu utřídění informací o dějinách školství.

PISKAČOVÁ (1985) a kolektiv se ve své brožurě *Sté výročí založení školy v Hulíně Víta Nejedlého 1885-1985* věnují dějinám zmíněné školy o pěti ročnících, budování socialismu a dalších aspektech, které při výročí sta let od vybudování školní budovy považovali za důležité. Sešitek nedosahuje nikterak velké kvalitativní úrovně především kvůli své tendenčnosti, slouží jako zajímavý zdroj informací o soudobém stavu školy.

Nejvyšší úrovně tak dosahuje až monografie z uplynulých let *Hulín: město na křižovatkách* od FIALY (2014) a jeho autorského kolektivu vydaná v roce 2014. Zmíněná práce o čtyřech stranách se podrobně věnuje všem aspektům života na maloměstě. Samotnému školství se na přibližně dvacítce stran věnují ve dvou kapitolách Vladimír Maňas a Jitka Zezulová.

Právě z důvodu poměrně širokého rozsahu zmíněné práce jsem se ve svém bádání zaměřil na aspekty, kde jsem shledal potřebu hlubšího poznání skutečnosti, kterým se Maňas a Zezulová věnují stručně. Ve své práci se tak metodologicky zaměřuji především na statistické údaje, podchycuji vývoj počtu studentů, prospěchu, kam žáci z průmyslového maloměsta z rovinatého zemědělského regionu střední Haná mířili po svém studiu a předkládám tak mlhavý obraz proměny potřeb pracovního trhu, rodičů a ostatních místních. Dále se snažím charakterizovat, jak měnil politický vývoj školu – jak se proměňoval každodenní život žáků. Vytvářím tak zatím nejkomplexnější obraz o životě v hulínských školách, jakými problémy se trápili, co je provázelo na cestě životem. Velmi podrobně se věnuji především hulínskému školství a jeho proměnám ve 20. století s exkurzem do současnosti, což ve zmíněné práci postrádám, autoři porevoluční vývoj zmiňují téměř bodově končící sloučením škol a vylíčením stavu současného školského zařízení. Doufám tedy, že případnému čtenáři a zájemci o dějiny hulínského školství práce přinese ucelený pohled na nejdůležitější faktory školského života a přehled o literatuře věnující se školství na Hulínsku.

1 Hulín

Hulín leží v rovinatém srdci Hané, v jedné z nejúrodnějších oblastí Moravy, šest kilometrů východně až severovýchodně od Kroměříže.² Z východu přitéká říčka Rusava stáčejíci se ve městě na jih, o pár kilometrů dále se vlévá do Moravy. Do katastru města spadá i sousední obec Záhlinice s přílehlou osadou Chrást'any. Dopravní obsluha města dosahuje vysoké úrovně. Severovýchodně od Hulína se kříží dálnice D1 s rychlostní silnicí R55 a v budoucnu také s dálnicí D48. Protínají se zde železniční tratě 330 (Břeclav-Přerov) a 303 (Kojetín-Valašské Meziříčí). Na mysl tak vyplývá Fialův trefný název *Hulín: Město na křižovatkách*.

Bohatá historie města počíná již pravěkým osídlením snad kontinuálně trvajícím dodnes. Hulín představuje jednu z nejvýznamnějších archeologických lokalit na Moravě.³ První písemná zmínka o městě spatřuje světlo světa roku 1224, kdy zde „Přemysl Otakar I. vydává dvě listiny určené pro město Opavu a ves Přibyslavice na Třebíčsku.“⁴ Až do poloviny 13. století tak Hulín, trhov'á ves – regionální centrum, patří králi, v roce 1261 jej však Přemysl Otakar II. daruje za zásluhy olomouckému biskupovi Brunovi ze Schaumburku. Ještě do konce 13. století je Hulín povýšen na město. V církevních rukách zůstává až do husitských válek, po kterých se majitelé často střídají.⁵ Místní až do dnešní doby vyznávají převážně katolické náboženství. Nešťastně do osudu obyvatel zasáhly války o rakouské nástupnictví a války napoleonské. Následně se však město dynamicky rozvíjí především díky výstavbě železnice, konkrétně Severní dráhy císaře Ferdinanda, která minula Kroměříž, což vedlo k tomu, že všichni návštěvníci sousedního města putovali přes Hulín. V druhé polovině 19. století doputovala do Hulína průmyslová revoluce spojená především s výstavbou cukrovarů a dalších podniků.⁶ V městě rovněž bujelo hoteliérství, které však zaznamenalo úpadek kvůli výstavbě nové železniční tratě do Kroměříže. Ve 20. století dochází k dalšímu rozvoji, vznikají strojírenské podniky v dnešní době nesoucí názvy TOS Hulín a.s. a Pilana a.s., což vedlo k růstu počtu obyvatel a výstavbě nových sídlišť. V posledních letech počet obyvatel mírně poklesl, pohybuje se těsně pod sedmi tisíci.⁷

² ŠEBELA, Lubomír: Pravěké a časně historické nálezy z katastrálního území Hulína. In *Hulín: město na křižovatkách*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2014. 391 s. ISBN 978-80-7275-098-6. s. 15.

³ Tamtéž, s. 15-72. Ve svém příspěvku Lubomír Šebela mmj. předkládá soupis veškerých archeologických nálezů na katastru města probíhajících již od poloviny 19. století. Dovolím si zde zmínit také jméno Ladislava Innocence Červinky, archeologa a rodáka ze sousedního Břestu, jenž se lokalitě také věnoval.

⁴ MITÁČEK, Jiří: Hulín – od nejstarší písemné zmínky do konce husitských válek. In *Hulín: město na křižovatkách*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2014. 391 s. ISBN 978-80-7275-098-6. s. 73.

⁵ Štěpán, Jan: Hulín v letech 1437-1848. In *Hulín: město na křižovatkách*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2014. 391 s. ISBN 978-80-7275-098-6. s. 87-142.

⁶ Druhý cukrovar ve městě založila rodina Primavesi, jedni z předních aristokratů – podnikatelů.

⁷ *Hulín: Oficiální stránky města* [online]. 2020 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z www.hulin.cz

2 Počátky hulínského školství

Počátky hulínského školství se kladou do druhé poloviny 16. století. První nepřímou zmínku představuje zpráva o půjčce kroměřížského děkana Jana Passera olomouckému biskupovi, po jehož smrti měly úroky z půjčky připadnout právě hulínské škole. V letech 1583-1614 stávala na vale u fary škola, na jejímž místě v letech 1613-1615 budují novou.⁸ Až do konce 18. století pocházel školmistr (rektor) většinou z místního mariánského bratrstva a zpravidla působil i v kostele, často jako varhaník.⁹ Část výdělků učitele tvořily naturálie, jejich výše však závisela na blahovůli občanů, což pro některé rektory představovalo problém. V roce 1720 tak spor mezi Janem Světem a hulínskými poddanými končí až u hejtmana a účetního kroměřížského panství. „Obec prohlásila, že obilí dávali učitelům ne z povinnosti, ale z dobré vůle. Někteří pamětníci prý svědčili, že když odváděli desátky faráři a některý snop zbyl, darovali jej učitelům. Některým učitelům dali i více než po čtyřech snopech.“¹⁰

Pro celé habsburské soustátí představuje důležitý přelom ve školství závěr 18. století. Felbingerův Všeobecný školní řád položil základy státem organizované sítě škol, na kterých se vyučovalo trivium. Významným dokumentem navazujícím na tyto reformy je tzv. školská fassé z roku 1789, kterou vyplňovala každá škola. Představuje nejdůležitější pramen o stavu hulínského školství přelomu 18. a 19. století. V oné době do hulínské triviální školy dochází kromě místních a dětí ze Záhlinic také žáci z Pravčic, Třebetic, kde se doporučuje zřídit vlastní školy a Chrášťan. V Hulíně kromě učitele působil také jeho pomocník, společně se věnovali necelým dvěma stovkám žákům v jednotřídní škole. Vyučovalo se česky. Žáky chudých rodičů osvobodilo město od placení školného. Zpočátku do školy docházelo přibližně 75 % školou povinných dětí, po zjištění stavu a zpřísnění postihů za absenci se podařilo dosáhnout téměř stoprocentního stavu. Při škole fungovaly také až do počátku 20. století povinné nedělní opakovací hodiny pro učeně a čeledíny obou pohlaví z města.¹¹ Další problém, stav školní budovy, Hulínští vyřešili v roce 1793 opravou po úspěšné žádosti u ředitelství arcibiskupských statků o poskytnutí stavebního materiálu, kterému se místním nedostávalo. V roce 1804 však budova vyhořela, načež se rozhodlo o stavbě budovy nové, patrové.¹² V další školské fassé

⁸ BLÁHA, Josef, et al.: *Hulín. Dějiny a přítomnost města*. Brno: Blok, 1974. s. 31.

⁹ Často zastával v bratrstvu významnou funkci – sekretáře, nebylo to však pravidlem. Viz MAŇAS, Vladimír: *Mezi školou a chrámem. Hulínští učitelé a chrámová hudba v raném novověku*. In *Hulín: město na křižovatkách*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2014. 391 s. ISBN 978-80-7275-098-6. s. 309-312.

¹⁰ BLÁHA, Josef, et al.: *Hulín. Dějiny a přítomnost města*. Brno: Blok, 1974. s. 52.

¹¹ Tamtéž, s. 53.

¹² ZEŽULOVÁ, Jitka: *Škola základ života*. In *Hulín: město na křižovatkách*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2014. 391 s. ISBN 978-80-7275-098-6. s. 323.

z roku 1807 se dozvídáme, že děti z výše zmíněných obcí již mají na vesnici vlastní školy a do Hulína tak už nedocházejí, přesto se počet žáků drží na podobné úrovni.¹³ V roce 1835 shledala inspekce budovu školy nevyhovující kvůli překročení kapacity, proto se rozhodlo o dalším rozšíření školy vnitřními úpravami a přístavbou. V této době se počet žáků zvýšil na přibližně tři stovky.¹⁴

2.1 1867-1892

Druhá polovina 19. století přinesla v hulínském školství spoustu překotných změn. Už v roce 1868 se vyučuje ve třech třídách, přistavují se podučitelské byty. I přes tyto úpravy přestala kapacita budovy záhy dostačovat, což vedlo k provizornímu zřízení čtvrté třídy v obecní budově v roce 1879. Vyvstala nutnost výstavby nové školní budovy, která po rozhodnutí zastupitelstva a zastáním od Karla Obrátla počala v roce 1885. „Podle plánů měla být budova moderní a ukázková: 2 třídy v přízemí a tělocvična, ale také byt ředitele (2 pokoje, kuchyně, komora a pokoj, určený jako pracovna), dále byt školníka a byt pro industriální učitelku, případně pro učitele. V prvním patře bylo 5 tříd, 1 sborovna a kabinety.“¹⁵ Až do konce 19. století počet žáků navštěvujících obecnou školu rostl, což vedlo k rozšíření počtu tříd na šest, následně jedna ubyla, což bylo spjato s rozdělením čtvrté a páté třídy na chlapeckou a dívčí.¹⁶ Postupně vyvstala potřeba vzniku měšťanské školy, k čemuž došlo na počátku 90. let 19. století. Po celou dobu obě školy úzce spolupracovali, organizovali akce apod., proto se v následujících kapitolách věnuji především vývoji školy měšťanské.

¹³ BLÁHA, Josef, et al.: *Hulín. Dějiny a přítomnost města*. Brno: Blok, 1974. s. 54.

¹⁴ ZEZULOVÁ, Jitka: Škola základ života. In *Hulín: město na křižovatkách*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2014. 391 s. ISBN 978-80-7275-098-6. s. 323.

¹⁵ Tamtéž, s. 324.

¹⁶ Tamtéž, s. 324. Současná podoba obecné školy z roku 1885 zachycena v příloze č. 5.

3 První léta měšťanské školy v Hulíně – 1892-1918

Za stěžejní moment pro hulínské školství i nejbližší okolí považují schůzi zastupitelstva Hulína v polovině roku 1892, kdy radní Ignác Zapletal předložil návrh na podání žádosti o zřízení chlapecké i dívčí měšťanské školy v obci, kteroužto i přes hlasy odpůrců schválily jak zastupitelstvo, tak následně školní a okresní rada. Předloženou žádost zemská rada schválila 15. května 1893.¹⁷ Budovu k výuce se místním podařilo najít po mnoha poradách až v únoru 1894, kdy odkupují od dědiců místního faráře Valentína Lihotzkého dům č. 123 na náměstí.¹⁸ Od školního roku 1894/95 se po nutných stavebních úpravách otevírá první ročník v chlapecké i dívčí měšťanské škole nejen pro děti z Hulína, ale také pro žáky z okolních obcí.¹⁹ Do pozice ředitele zřizovatel jmenuje dosavadního nadučitele z obecné školy v Žalkovicích Aloise Segetha, na pozice odborných učitelů Antonína Grundmanna a Josefa Kozu.

Velkou roli v životě studenta měšťanské školy hrála víra. Až do dob první republiky se místní farnost výrazně podílela na organizaci výuky a volného času žáků, od visících křížů v každé učebně, přes zajištění chodu náboženství, kdy zkouška z tohoto předmětu představovala důležitou součást studia, až po pravidelné účasti na mších svatých společně s učiteli několikrát týdně. Kvůli sloužení mše svaté se například posunoval začátek vyučování.²⁰

Do první otevřené třídy v roce 1894/95 nastoupilo 66 chlapců a 46 dívek.²¹ Vyučování probíhalo zcela standardně, jako v ostatních školách se dbalo na dodržování církevních svátků, kdy učitelé žáky doprovázeli na mši, konaly se oslavy významných jubileí spojených s Rakousko-Uherským mocnářstvím a císařským majestátem. Žáci navštěvovali v rámci exkurzí okolní vesnice a města často spojených s návštěvou zámků, podniků různého zaměření, pamětních míst či s jinými edukačními aktivitami. Leitmotiv školního roku 1894/95 představovaly debaty o školních osnovách a zvýšení finančního ohodnocení učitelské profese.²² Hned v prvním roce se podařilo vytvořit úctyhodný fond školních pomůcek z darů mecenášů školy, mezi nimiž se objevuje i dr. Emil Holub s jeho sbírkou afrických ptáků, rostlin a nerostů.²³ Školní knihovna se utváří především ze svazků knihovny školy obecné. Finanční fond se naplňuje díky darům a sbírkám.

¹⁷ Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond, B-e 25, inv. č.: 6, Školní kronika měšťanské školy v Hulíně 1894-1918. s. 1.

¹⁸ Tamtéž, s. 1. Současná podoba školy v příloze č. 3 - dnes zde sídlí Základní umělecká škola Hulín

¹⁹ Např. v roce 1895/96 přibližně třetina žáků nepocházela z Hulína. Tamtéž, s. 13.

²⁰ Tamtéž, s. 26.

²¹ Tamtéž, s. 3.

²² Tamtéž, s. 5.

²³ Tamtéž, s. 8.

S otevřením druhé třídy vyvstala potřeba dalších učitelů. Vzhledem k členění školy na dívčí a chlapeckou hledalo vedení školy do učitelského sboru učitelku, žádná se však nepřihlásila, a tak do školy nastoupili František Drobný a Bohaboj Surma.²⁴ Jistá forma feminizace školství se nakonec projevila na pozici školníka, kterou obsadila místní zelinářka Marie Ratiborská. V létě 1895 se zdárně dovršily opravy školní budovy a po oslavách začátku školního roku mohla sloužit čistě vzdělávacím účelům.²⁵ Ve školním roce 1895/96 vzniká průmyslová škola pokračovací, kde zkrácenými úvazky hostují Josef Koza a František Drobný, ředitelování se ujímá Alois Segeth, všichni zmínění i nadále svou hlavní činnost zaměřují na školu měšťanskou. V průběhu roku se práce na zvelebování školy přesunuly do blízké stromové školky, již to přeměňují na školní zahradu, správcem jmenují Antonína Grundmanna. Ve stejném roce se velké pocty dostává řediteli Aloisu Segethovi, jenž se po úmrtí okresního školního inspektora Jana Rozsypálka ujímá jeho funkce.²⁶

Při otevření třetích tříd v roce 1896/97 se podařilo rozšířit učitelský sbor o dvě učitelky.²⁷ Kromě toho si z důvodu časového vytížení požádal ředitel Segeth o pomocného vyučitele, jímž se stal Ferdinand Gerschel. Vzhledem k vysokému počtu studentů z okolí se rozhodlo přestat vyučovat v pátek.²⁸ Konec roku se nesl ve znamení nostalgického vzpomínání a děkovných řečí za uplynulá léta, když své studium dokončili první absolventi.²⁹ V létě roku 1897 školu zasáhly nepříjemnosti. Povodně na konci července způsobily nemalé materiální škody a neúrodu ve městě. Vše završil pobyt vojsk v okolí, ubytovaných také v hulínských školách a účastnících se cvičení v nedaleké Bystřici pod Hostýnem doprovázený třídní návštěvou císaře Františka Josefa. Kvůli nedostatku času na úklid se tak začátek vyučování posunul o dva dny.³⁰ K dalšímu vzdělávání nejen absolventů v oblasti hospodaření – chovu zvířat, pěstování rostlin, údržbě stromů a dalším činnostem vznikl při škole ve školním roce 1897/98 z nařízení školního rady pokračovací Kurs hospodářský. Od stejného roku žáci pocházející z Hulína neplatí školné. Hulínští učitelé se aktivně angažovali v přípravách výročí panování Františka Josefa a také ve snaze zřídit v Kroměříži útulek pro zanedbanou mládež. Na přání místní školní rady se v březnu 1898 se žactvu zakázalo cvičit v Sokolu.³¹ Popularita

²⁴ Tamtéž, s. 10.

²⁵ Tamtéž, s. 14.

²⁶ Tamtéž, s. 15-17.

²⁷ Učitelka Hoffmannová přišla z místní obecné školy, kam naopak putoval Fr. Drobný. Rošády v učitelském sboru završil příchod odborného učitele Kristiana Ječmínka na Drobného místo. Tamtéž, s. 25.

²⁸ Tamtéž, s. 25.

²⁹ Tamtéž, s. 27.

³⁰ Tamtéž, s. 31-32.

³¹ Tamtéž, s. 36.

Sokolu však mezi místními rostla a v roce 1911 již škola se Sokolem opět aktivně spolupracovala především zásluhou velkého zájmu ze strany žáků.³²

Plánované velkolepé oslavy padesátiletého výročí Františka Josefa na trůně zhatil atentát na císařovnu. Stejně jako na většině míst rakousko-uherského soustátí se nakonec odehrály formou decentní připomínky doplněné o přednášku věnovanou významu císařského majestátu.³³ Akci většího rozsahu věnovanou císaři představovala až ve školním roce 1900/01 oslava jeho sedmdesátých narozenin spojená s různými přednáškami, besídkou, zpěvem, mší svatou a vzpomínkou na zemřelou choť. Ve stejném roce se učitel Antonín Grundmann na základě své vynikající péče o hulínskou školní zahradu stává instruktorem školních zahrad v celém okrese. Doklad jeho kvalitně odvedené práce představují nepochybně prémie obdržené od zemské školní rady.³⁴

Velkým problémem se jevily časté záplavy a vysoká podzemní voda. Povodně s jistou pravidelností zaplavovaly sklepy včetně školního. Například v dubnu roku 1903 po další z mnoha záplav zřizovatel naléhal na vysušení a vyčištění sklepa. Záhy po dokončení prací však voda opět sklep zatopila, ten tak zůstal až do konce školního roku pod vodou. I při dalších pokusech se sklep vysušit nepodařilo.³⁵ Další povodeň v listopadu téhož roku a s tím spojené zanesení studen způsobilo zdravotní problémy mnoha občanům i žákům. Proud vody strhl i několik stavení a škola se proto rozhodla pro stržení přiléhajícího výměnku. Celé město sužovaly problémy s vodou.³⁶ Debaty ohledně regulace říčky Rusavy a odvodňování okolí se vedly již hluboko v druhé polovině 19. století, především v souvislosti s průmyslovým a agrárním rozvojem. Po velkých investicích a vleklé výstavbě kulminující na konci prvních let 20. století se však práce završily až ve dvacátých letech.³⁷

³² Tamtéž, s. 146.

³³ Tamtéž, s. 45.

³⁴ Tamtéž, s. 61-62.

³⁵ Tamtéž, s. 78.

³⁶ Tamtéž, s. 87.

³⁷ FIŠER, Zdeněk: Budiž světlo (Léta poklidného vývoje 1873-1914). In *Hulín: město na křižovatkách*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2014. 391 s. ISBN 978-80-7275-098-6. s. 186. Dalšími velkými povodněmi, které se také podílely na zpoždování prací byly ty ze září 1909, kdy došlo k vážnému poničení zahrady a dalších prostor nejen školy a května 1910, kdy došlo k zavření školy, protože se děti nemohly dostat do školy. Viz Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond, B-e 25, inv. č.: 6, Školní kronika měšťanské školy v Hulíně 1894-1918. s. 137, 139.

Od začátku roku 1905 fungoval při škole kurz účetnictví vedený Grundmannem pro místní živnostníky, mistry. Postupně kurz navštěvovali také řemeslníci různého zaměření, stavaři a další profese.³⁸

Na konci roku 1908 došlo k epidemii spály, což vedlo k dočasnému zavření obecné školy. V měšťanské škole se z důvodu onemocnění části učitelského sboru přerušilo vyučování tělocviku. Při slavnosti konané začátkem prosince se dokonce nekonalo původně plánované pěvecké vystoupení chlapců, nahradily je dívky z třetí třídy měšťanské školy. Jednalo se v předválečném období o jediné vážnější narušení výuky z důvodu nemoci.³⁹

V srpnu roku 1909, v době vrcholících prací na regulaci Rusavy, se konaly volby do zastupitelstva. Pro místní školství znamenaly jistou formu odpolitizování. Učitelé si směli zvolit pouze jednoho zastupitele, z čehož vznikla roztržka mezi městem a školou gradována faktem, že se volby odehrály bez hlasování kantorů. Za představitele škol místní zvolili odborného učitele Grundmanna, načež se ředitel Segeth rozhodl vystoupit ze všech spolků a přestal se účastnit spolkového života v obci.⁴⁰

V květnu roku 1911 se ve městě zaváděla elektřina. Občané z počátku vůči tomuto novému výtvarnému projevovali skepsi, především kvůli vstupním finančním nákladům.⁴¹ V první fázi se tak elektrifikace vyhnula i školám, došlo k ní až v následujících letech.⁴²

V srpnu 1913 požádal dlouholetý ředitel obou škol Alois Segeth o odchod na odpočinek. Prosincové loučení mnohé dojalo, za jeho dvacetiletou službu mu poděkovali představitelé města, učitelů i žáků, okresní školní rady a mnoho dalších. Při ředitelování po téměř třicet let vykonával i funkci inspektora v kroměřížském a holešovském okrese. Za dobře odvedené služby si vysloužil uznání c. k. zemské školní rady a od císaře Františka Josefa obdržel zlatý záslužný kříž s korunou. Představuje tak jednu z nejvýznačnějších osobností hulínského školství.⁴³

³⁸ Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond, B-e 25, inv. č.: 6, Školní kronika měšťanské školy v Hulíně 1894-1918. s. 96, 119.

³⁹ Tamtéž, s. 125. Výrazem „vážnější“ chápeme nad rámec „obvyklého stavu“. Každoročně umírali průměrně 1-2 žáci na charakteristické nemoci jako tuberkulóza a další, pravidelně docházelo k nucenému suplování z důvodu nemoci. Takový stav hodnotí zapisovatel (ředitel) jako uspokojivý. Zemřel-li žák, pohřbu se zúčastnili jak žáci měšťanských, tak obecných škol.

⁴⁰ Tamtéž, s. 137.

⁴¹ FIŠER, Zdeněk: Budiž světlo (Léta poklidného vývoje 1873-1914). In *Hulín: město na křižovatkách*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2014. 391 s. ISBN 978-80-7275-098-6. s. 188.

⁴² Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond, B-e 25, inv. č.: 6, Školní kronika měšťanské školy v Hulíně 1894-1918. s. 143.

⁴³ Tamtéž, s. 160-161.

Po odchodu Aloise Segetha sužoval hulínské školy boj o ředitelskou funkci. Později zvolený Antonín Grundmann k tomu dodává: „Intriky v místě, v okrese i v Brně měly způsobiti, aby nejstarší uchazeč⁴⁴ byl pomínut. C. k. okr. školní rada dodala žádosti do Hulína (...) předseda podržel je u sebe (...) plných šest neděl! Mezitím zákeřně a lživě napaden nížepsaný i stranickými novinami...“⁴⁵ Situace vyřešilo až postoupení případu okresní školní radě, která jednomyslně za ředitele zvolila právě Antonína Grundmanna. Rozhodnutí potvrdila i zemská školní rada.

3.1 Školství v době první světové války

Po atentátu na Františka Ferdinanda se škola ponořila do smutku, prapory visely až do státního pohřbu. Nicméně zpočátku nikdo netušil, jaké následky tato událost přivodí. Ostatně z kroniky pocítuji chmurnou náladu podobnou té, jaká panovala po atentátu a následné smrti císařovy choti Alžběty, jež změny, které by ovlivnily místní, nepřinesla. Změna geopolitické situace a atentátníkův původ však potvrdily známé rčení, když dva dělají totéž, není to totéž.

Prvním zlomový moment představovala všeobecná mobilizace. Jediným učitelem, který odešel do vojenské služby, byl Emil Žajglic, jenžto však těsně před povoláním přestoupil na měšťanskou školu do Uherského Hradiště, tudíž se jeho odchod bezprostředně hulínské měšťanské školy nedotkl. Záhy další nařízení prikazovalo vyklidit přízemí školních budov pro potřeby vojska.⁴⁶

Odchod některých občansky angažovaných obyvatel města k vojsku znamenal problémy v zastupitelstvu, kde získali převahu ti, kteří odmítali investovat větší finanční prostředky do školy. Tak se po dobu války zastavila modernizace školy spojená s budováním nových kabinetů, rozšiřováním tříd a dalšími změnami. Primární úkol učitelů ve vztahu k lidem ve městě představovala propagace a podpora akcí červeného kříže, uklidňování znepokojených občanů.⁴⁷

Pobyt vojáků se zúžil na obecnou školu, jejíž žáci však museli docházet na vyučování do budovy školy měšťanské. Z toho důvodu se tak učilo i do pozdních odpoledních hodin a ve sváteční dny, což představovalo pro místní studenty značné obtíže spojené především s absencí elektrického osvětlení v měšťanské škole.⁴⁸ Další trable přinášely přesuny mezi třídami a

⁴⁴ Tím myslí pisatel sám sebe, z uchazečů byl nejstarší.

⁴⁵ Tamtéž, s. 161.

⁴⁶ Tamtéž, s. 164.

⁴⁷ Tamtéž, s. 165.

⁴⁸ V předchozím období došlo k elektrifikaci pouze obecné školy – takže elektrické osvětlení sloužilo vojákům, nikoliv žákům. Tamtéž, s. 175.

odchod všech učitelů obecné školy k vojsku.⁴⁹ Ve výuce se dbalo na výchovu k vlastenectví, konaly se různé akce spojené s oslavou velkých vítězství na bojištích války, pro vojáky se organizovaly různé sbírky, do nichž žáci přispívali výrobou kapesníků, ponožek a dalších částí oděvu, sbírkami kovů, léčivých rostlin apod. Pro učitele (mj.) nastaly krušné časy spojené s velkým časovým zatížením, finančními problémy podpořené inflací a drahotou, obecně rostla nespokojenost se situací.⁵⁰

Velkou aférou roku 1915/1916 představuje pokus Bohaboje Surmy o sesazení ředitele Antonína Grundmanna. Obvinil jej z protivlasteneckých řečí, šíření nemravné literatury a dalších přečinů. Po intenzivním vyšetřování a výpovědích svědků se ukázalo, že všechna obvinění nestojí na pravdivých základech, že nalezení závadné literatury vyplývalo z nedbalosti jednoho z předchozích učitelů. Ředitel událost v kronice popisuje velmi emotivně a podrobně. Po dalších Surmových pokusech o pošpinění ředitele se ukázalo, že v pozadí akce stojí místní klérus využívající Surmova zadlužení z důvodu nákupu a prodeje mlýna. Ten nakonec, při hrozbě vězení a ztrátě povolání, všechna obvinění odvolal.⁵¹

S ubíhajícími léty války se počet sbírek zintenzivňoval, na žácích se projevilo zastavení (omezení) výuky tělesné výchovy.⁵² Nedostatkem kvalitní potravy se zhoršoval jejich zdravotní stav, čelili odchodu svých otců na frontu a autoritu tak v mnoha případech nahrazovali učitelé. Ceny zboží se neustále zvyšovaly.⁵³ Rostla nespokojenost, znechucení, touha po míru. Ředitel odsuzuje pokrytectví v křesťanství, sílí antisemitismus, hamižnost, kritizuje zanedbávání školní docházky dětí sedláků, kteří své děti potřebují na práci doma, kdy na najmutí dělníka nemají dostatek finančních prostředků,⁵⁴ kritizuje „českého sedláka“.⁵⁵ „Jaké školství – takový národ, ale i jaký národ – takové školství!“⁵⁶ Učitele také trápila jejich pevná mzda, která nereagovala na rapidně rostoucí drahotu, což vyvrcholilo učitelskou stávkou.⁵⁷

3.2 Přelomová léta

Od vzniku měšťanské školy se ústav na přelomu 19. a 20. století stává nedílnou součástí maloměsta. Postupně se počet pedagogů rozrostl na přibližně dvě desítky. Školu navštěvovali

⁴⁹ Povolání byli i odborní učitelé z měšťanské školy chlapecké, na naléhání okresní rady, která je označila za nepostradatelné, však jejich povolání bylo zrušeno.

⁵⁰ Tamtéž, s. 180.

⁵¹ Tamtéž, s. 187-193

⁵² V zimním období se tělocvik nekonal, pokud počasí dovolovalo, výuka byla venku.

⁵³ Tamtéž, s. 198.

⁵⁴ Tamtéž, s. 210.

⁵⁵ Tamtéž, s. 212.

⁵⁶ Tamtéž, s. 209.

⁵⁷ Tamtéž, s. 224.

v absolutní většině žáci katolického vyznání. Zprávy inspekce vyznívaly veskrze pozitivně, až do začátku světové války byl kladně hodnocen i zdravotní stav. Měšťanská škola v těchto prvních letech své existence navázala kontakty s místními podniky a dalšími institucemi angažovanými při uplatnění absolventů.

Byť vyučovací jazyk představovala čeština, velký důraz se kladl na jazyk německý, kde hulínští dosahovali podprůměrných výsledků.⁵⁸ I přes různé nové metody výuky a reformy se situace ani v následujících letech nezlepšila.

V průběhu let se podařilo vytvořit dostatečně velikou studentskou i učitelskou knihovnu čítající stovky svazků, s finančními prostředky se pracovalo rozumně, zpravidla se vynakládaly na nákup nových pomůcek, potřeb pro chudé studenty, obměnu zastarávajících věcí apod.

Vývoj v obecné škole vesměs kopíroval dění ve škole měšťanské, aktivně spolu spolupracovali, žáci z obecné školy pokračovali po přijímacích zkouškách na měšťanku. Zdravotní stav v obecné škole lze také hodnotit pozitivně, výjimku představuje epidemie spály na konci roku 1908, kvůli níž se škola dočasně zavřela.⁵⁹

Hulínští učitelé se angažovali také na regionální úrovni, po celou dobu se aktivně účastnili učitelských konferencí v Kroměříži, přispívali vlastními příspěvky, někdy i předsedali.

Přelom 19. a 20. století provází růst počtu studentů. Co se prospěchu a mravů týče, Hulín nijak nevybočoval.⁶⁰ Dívky zpravidla dosahovaly lepšího hodnocení v chování i studijním průměru, častěji však trpěly nemocemi. Panovaly velké rozdíly v počtu nastoupivších a dokončivších. Na konci první světové války počet dětí v měšťanské škole osciloval kolem dvou set. Absolventi nejčastěji končili u řemesla, rodinného obchodu nebo doma v hospodářství, jednu z těchto možností volilo kolem 25-40 % dětí. Vysoké procento žáků (podobný počet jako u předchozí možnosti) dobrovolně opakovalo poslední ročník. Když někdo pokračoval ve studiu, volil nejčastěji učitelský ústav, obchodní akademii nebo německou školu, výjimku však nepředstavuje ani hudba, rolnická nebo strojní škola. Na každou z uvedených možností se hlásili průměrně 1-2 studenti.⁶¹

⁵⁸ Příkladem Tamtéž, s. 106.

⁵⁹ Tamtéž, s. 125

⁶⁰ Viz příloha č. 4. - Propad v letech 1908/9 a 1912/13 jde na vrub vysokému počtu těch, co nedokončilo. Prudké zhoršení prospěchu v roce 1903/4 je spjato s novým systémem známkování.

⁶¹ Vlastní statistiky z Tamtéž.

4 Školství za první republiky

4.1 1918-1929

Po čtyřech letech těžkostí přišel konec války a svoboda. Při této příležitosti se zakládají nové školní kroniky. Jak ve městě, tak ve škole zavládlo všeobecné nadšení a probudil se duch národa a vlastenectví. K tomu ředitel měšťanské školy Antonín Grundmann zapisuje: „Řečněno – povolánými i nepovolánými – i těmi, kteří za války dělali více než nutně museli, kteří byli rakouštější než byrokraté sami!“⁶² Ředitel i učitelé se hlásili k odkazu Komenského a Masaryka, hlásali nutnost formovat novou českou mládež, očistit ji od rakouského živlu. V duchu všeobecného vlasteneckého nadšení do školy putují darem obrazy T. G. Masaryka, konají se první sbírky právě na podporu nové republiky i školy, sázejí se památné lípy.⁶³ V průběhu roku se slaví svátky tak typické pro prvorepublikové období – narozeniny prezidenta, významných československých osobností z oblasti umění, hudby, filozofie, zisk samostatnosti a další události zmíněné níže.

První významnou strukturální změnu znamenalo rozdělení škol podle pohlaví v roce 1919. Ředitel školy si ztěžuje na datum doručení nařízení příchozího až v říjnu roku 1919, které způsobilo nemalé pracovní vytížení učitelů připravených na stávající rozvrh a rozložení tříd. Došlo k rozdělení jak školy měšťanské, což ve městě podporovali, tak na roztržení školy obecné, ježto všeobecné pochopení nenašlo.⁶⁴ Spolu s rozdělením škol na chlapeckou obecnou, chlapeckou měšťanskou, dívčí obecnou a dívčí měšťanskou se začalo vyučovat ve dvou budovách. Už v této době však na povrch vyplouvá problém s nedostatkem místa zapříčiněného rostoucím počtem žáků.⁶⁵

Antonín Grundmann, ředitel z předchozích let, se ujímá správy škol měšťanských a zatímně také obecné školy dívčí, jejíž řídící A. Dostálek užíval odpočinku. Ve škole na měšťanských školách ve 20. letech působilo 9-14 učitelů vyučujících zpěv, německý jazyk, přírodovědu, krasopis, počty, tělocvik, kreslení, měření a rýsování, těsnopis, jazyk český, dějepis a zeměpis, ruční práce a dovednosti, náboženství a v neposlední řadě také francouzštinu.⁶⁶ V dívčí škole

⁶² Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Střední škola Hulín, B-e 136, inv. č.: 1A, Kronika Měšťanské školy v Hulíně II. s. 3.

⁶³ Tamtéž, s. 4.

⁶⁴ Náměstek starosty dokonce sepisuje stížnost kvůli rozdělení škol podle pohlaví zaslanou na ministerstvo, to ji však zamítlo. Tamtéž, s. 12.

⁶⁵ Tamtéž, s. 6.

⁶⁶ Tamtéž, s. 6-7.

se dbalo na výuku domácích prací, kdy se na úpravu potřebných prostor spojených s vznikem kuchyně a komůrky věnovaly nemalé finanční prostředky.⁶⁷

V roce 1920 se debatovalo o potřebě univerzitního vzdělávání pro učitele měšťanských škol. Po rozhodnutí o podpoře tohoto návrhu se deset hulínských učitelů do vzdělávání zapojilo a nastoupilo na univerzitu.⁶⁸ Ve městě stále více rezonovalo rozdělení škol podle pohlaví. K eskalaci situace přispěly volby zástupců školy do místní školní rady, které se zvrhlo v hašteření a trucování.⁶⁹

V 20. letech mnoho z žákyň i žáků pokračuje po měšťanské škole v dalším studiu. Nejčastěji mířili na obchodní a průmyslové školy, kde pravidelně kotvilo kolem 45-65 % žáků, na učitelské ústavy 15-25 % studentů a doma zůstávalo kolem 10 %.⁷⁰ Celkový počet žáků nebyl zaznamenán, na základě počtu absolventů čtvrtých ročníků měšťanských škol se však domnívám, že se pohyboval přibližně kolem 120-150 studentů.⁷¹

V roce 1925 zavládlo ve škole rozhořčení nad nivelizací platu učitelů měšťanských škol. Antonín Grundmann situaci ironicky vystihuje slovy: „Nivelizace učitelstva a degradace učitelstva měšťanských škol do nižší kategorie nese ovoce. Nedostatek učitelstva zkoušeného se zvětšuje a nových měšťanských škol přibývá! Vrstvy, které by měly mít největší zájem pro školství měšťanské, jeví špatné pochopení pro školu a učitelstvo. Také náklad na 4. třídy dosud nepřevzal stát, ač na různé a různé jest peněz dost a dost!“⁷² Důsledkem tohoto nařízení se rozhodlo a zrušení plánovaného otevření čtvrté třídy měšťanské školy. Značné popularitě se těšící ředitel školu po důstojném rozloučení ze zdravotních důvodů opouští a v roce 1925/26 jej zatímně nahrazuje Vilém Barnet.⁷³

Novou měšťanskou školu založili také v nedalekém Břestě, odkud mnoho žáků do Hulína docházelo. Měšťanská škola pro obec představovala symbol vzdělanosti, rozkvětu a osvícených myslí. Občané se dmuli nad pýchou obce.⁷⁴ Cesta k ní však byla strnitá, zásluhou místních

⁶⁷ Tamtéž, s. 16.

⁶⁸ Tamtéž, s. 12.

⁶⁹ Především spojené s tím, že se do rady nedostal syn bývalého předsedy Taula prosazovaný zástupci opozice. Tamtéž, s. 12.

⁷⁰ Tamtéž, s. 24, 29.

⁷¹ Počet studentů pravidelně rostl, což můžeme pozorovat ve 30. letech. V polovině let dvacátých dochází k menšímu úbytku způsobenému odchodem břestských žáků na novou měšťanskou školu v Břestě. Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Střední škola Břest, B-e 129, inv. č.: 1, Kronika Měšťanské školy v Břestě 1923–1943. s. 2.

⁷² Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Střední škola Hulín, B-e 136, inv. č.: 1A, Kronika Měšťanské školy v Hulíně II. s. 32-33.

⁷³ Tamtéž, s. 35.

⁷⁴ Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Střední škola Břest, B-e 129, inv. č.: 1, Kronika Měšťanské školy v Břestě 1923–1943. s. 2.

patriotů však došlo ke zdárnému dokončení idey měšťanské školy újezdní v obci.⁷⁵ Právě v duchu nadšení z nové republiky, vlastenectví a touze po vzdělání bych viděl podstatu vzniku nových měšťanských škol po celé Moravě.

Kulturní vrchol prvorepublikového období nejen měšťanské školy, ale celého města, představoval průjezd prezidenta Masaryka Hulínem. Byť jeho návštěva trvala krátce, na akci se všichni dlouho připravovali, v samém průběhu zazněla různá poděkování jak z řad učitelů, starosty, tak i obyčejných žáček a žáků. Pěly se písně recitovaly básně, předávaly květiny. Masaryk následně s velkou pompou pokračoval dále ve své cestě.⁷⁶ Ohlasy tato událost vzbuzovala i rok poté, kdy Hulíňané na náměstí po velké a výnosné sbírce vztyčili památník.

4.2 Reorganizace školství - 1929-1939

Hlavní mementem charakterizující rok 1929 bezpochyby byla reorganizace místního školství. „Výnosem zemské školní rady v Brně ze dne 18. března 1929 č. 6936 provedena byla úprava škol v Hulíně takto: 1) Obecná škola chlapecká pod správou řídicího učitele. 2) Obecná škola dívčí pod správou řídicí učitelky. 3) Měšťanská škola chlapecká a měšťanská škola dívčí obě pod jedním ředitelem.“⁷⁷

Událost, která všechny zasáhla, představuje smrt bývalého ředitele měšťanské školy Antonína Grundmanna, který zemřel 28. 3. 1930 po dlouhé a bolestivé nemoci. Jeho pohřbu se zúčastnili žáci všech hulínských škol.⁷⁸ V roce 1930 se do dívčí i chlapecké obecné školy zavádí rozhlas zakoupený z prostředků na tento účel darovaných zanikajícím čtenářským spolkem Omladina.⁷⁹ Událostí rezonující celým regionem se stal nález velmi dobře zachovalého mamutího klu 10. září 1930 v městské cihelně. Tento nález se do Hulína vydali shlédnout i žáci škol z okolních obcí, kel následně skončil v Muzeu moravském v Brně.⁸⁰

Velké podpoře se těšilo vzdělávání ke spořivosti. Spořivost žáků oceňovala Legiobanka, u které byli také pojištěni, mimořádnými vklady, různými slevami a výhodami. Stav zubního chrupu kontroloval jednou ročně zubař z Kroměříže za poplatek 30 Kč.⁸¹ Podobné návštěvy vykonával

⁷⁵ ŠÁLEK, Martin: *Dějiny školství v obci Břest*. Olomouc: Univerzita Palackého. Pedagogická fakulta, Ústav pedagogiky a sociálních studií, 2018. 60 s. Vedoucí práce PhDr. Jitka Plischke, Ph.D. s. 23.

⁷⁶ Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Střední škola Hulín, B-e 136, inv. č.: 1A, Kronika Měšťanské školy v Hulíně II. s. 52-53.

⁷⁷ Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond, B-e 25, inv. č.: 7, Kronika Obecné školy chlapecké v Hulíně 1929-40. 1929/1930.

⁷⁸ Tamtéž, r. 1929/1930

⁷⁹ Tamtéž, r. 1929/1930

⁸⁰ ZEZULOVÁ, Jitka: *Škola základ života*. In *Hulín: město na křižovatkách*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2014. 391 s. ISBN 978-80-7275-098-6. s. 334.

⁸¹ Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond, B-e 25, inv. č.: 7, Kronika Obecné školy chlapecké v Hulíně 1929-40. r. 1930/31-1938/39

i lékař obvodní. V této době se smrt mezi žáky vyskytuje spíše výjimečně, stav zdravotní jak žáků, tak učitelů, dosahoval uspokojivých výsledků. Stejně jako ve 20. letech představovaly hlavní události školního roku oslava 28. října a narozeniny T. G. Masaryka.⁸² Průběh těchto událostí, za příklad uvedu rok 1933,⁸³ míval podobný charakter, po úvodu následovaly různé zpěvy, vlastenecké básničky, dále proslov pověřeného učitele věnující se významu svátku jako takového, životu Masaryka či jiných stát tvůrců. Následovat mohlo divadélko a další kulturní program. Na závěr se pěla hymna.⁸⁴

Sbírky ve 30. letech vynášejí ve srovnání se světovými válkami poměrně velké množství financí i komodit, přibližně srovnatelné se sbírkami v letech dvacátých. Tradičně se sbírky konaly na podporu chudých žáků, mládeže, dětských domovů (především kroměřížského), stavbu památníků, bust a dalších připomínek slavných osobností minulosti a současnosti. Oblibě se těšil také Český červený kříž. S postupujícím časem se stále častěji objevují sbírky s nacionálním motivem – na obranu státu apod.⁸⁵

4.3 Obecná škola chlapecká a obecná škola dívčí

Nové pořádky na obecné škole chlapecké znamenaly příchod Bohumila Vlčka, kterýžto předtím působil jako řídící učitel v Nové Dědině, na pozici řídícího učitele místo Josefa Kozy.⁸⁶ Na obecné škole kromě řídícího učitele působili většinou čtyři další učitelé a externisté, mužského i ženského pohlaví, zaměřeni především na výuku náboženství, kdy docházelo k poměrně častému střídání některých z nich z různých důvodů, především přeložením, nemocí, dovolenými vzdělávacími i zdravotními a odchodem na odpočinek. Počet žáků oscilloval ve sledovaném období kolem dvou set.⁸⁷ Počet obyvatel Hulína se pohyboval mírně nad čtyřmi tisíci.⁸⁸ Výsledky vzdělávání i výchovy inspektor Jan Berák, hodnotil při každé své návštěvě až na malé výjimky jako velmi dobré.⁸⁹

Roku 1929 tedy dochází k rozdělení obecných škol. Správu obecné školy dívčí vykonává Augustin Sukaný až do roku 1937, kdy jej nahrazuje Marie Martilíková.⁹⁰ Počet žáků se

⁸² Tamtéž, r. 1933/1934

⁸³ Každý rok to bývalo podobné

⁸⁴ Tamtéž, r. 1933/1934

⁸⁵ Tamtéž, r. 1936/1937

⁸⁶ Tamtéž, r. 1929/1930

⁸⁷ Tamtéž, r. 1929/1930-1938/1939

⁸⁸ Tamtéž, r. 1930/1931

⁸⁹ Parafraze z Tamtéž, r. 1934/1935, podobně hovoří při každé své návštěvě

⁹⁰ Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond, B-e 26, inv. č.: 260, Dívčí obecná škola – Kronika nestr. Krátkou anabází znamená působení Františky Gardavské na pozici ředitelky. Tu však vykonává pouze dvě léta, kdy ze zdravotních důvodů odstupuje z pozice ředitelky. Tamtéž, nestr.

pohyboval v podobných číslech jako u chlapecké obecné školy.⁹¹ Většinu akcí organizovaly obě obecné školy společně, často za účasti měšťanské školy.

4.4 Sloučená Měšťanská škola dívčí a chlapecká

Jak jsem již zmínil, reorganizací školství dochází ke spojení těchto dvou institucí pod jednoho ředitele. Stejný proces postihl školní kronikářství, které pokračuje pod záštitou měšťanské školy chlapecké. Ve školním roce 1929/1930, stejně jako na obecné škole chlapecké, dochází k velkým změnám v učitelském sboru. Správcem (ředitelem) se stává Josef Koza působící do této chvíle na obecné škole chlapecké. Na spojených školách působilo 15 učitelů,⁹² později, po vzniku újezdní školy i více,⁹³ s různou hodinovou dotací věnující se v průběhu let kolem 170-200 studentům,⁹⁴ tento počet, stejně jako u učitelů, vzroste po vzniku újezdní školy.⁹⁵ Nedílnou součástí učitelova působení nejen ve škole, ale i na maloměstě, představovaly různé přednášky zabývající se vzděláváním, novými trendy ve výchově a výuce, zkrátka všemi různými osvětovými tématy. Akce školy povětšinou korespondovaly s děním na školách obecných. Učitelé i žáci často na mnoha projektech, besídkách, divadlech, exkurzích, spolupracovali. Pravidelně navštěvovali místní podniky, stejně tak firmy z blízkého okolí, například z Kroměříže. Chodili na vycházky po okolí, vydávali se i do míst vzdálenějších, kde navštěvovali muzea, hrady, zámky a další kulturní památky. Žáci absolvovali kurzy polnohospodářství, žačky šití a mnoho dalšího.

Učitelé také nezanedbávali svou profesní přípravu, stejně tak jako žákovský zájem o literaturu. Pravidelně dokupovali do učitelské i žákovské knihovny knihy, doplňovali pomůcky do všech kabinetů a odebírali mnoho časopisů.⁹⁶

Závažnou událost ve škole řešili v akademickém roce 1932/1933, kdy v noci z 26. na 27. listopadu budovu poškodil neznámý pachatel dřevěným kulem, jímž zničil okno.⁹⁷ Ve stejném období někdo vykradl přírodovědný kabinet s mincemi pojištěnými na 500 Kč a dále v noci z 3.

⁹¹ Tamtéž, počet žáků v jednotlivých letech.

⁹² Kteří se oproti obecné škole poměrně často střídali – viz např. Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Střední škola Hulín, B-e 136, inv. č.: 1A, Kronika Měšťanské školy v Hulíně II. s. 84.

⁹³ Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Střední škola Hulín, B-e 136, inv. č.: 1A, Kronika Měšťanské školy v Hulíně II. s. 137.

⁹⁴ Tamtéž, s. 64-65.

⁹⁵ Tamtéž, s. 134.

⁹⁶ V roce 1931/32 se jednalo například o časopisy Věstník pedagogický, Pedagogické rozhledy, Příroda, Péče o mládež, Mladý svět, Vlastivědný sborník... In Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Střední škola Hulín, B-e 136, inv. č.: 1A, Kronika Měšťanské školy v Hulíně II. s. 84.

⁹⁷ Tamtéž, s. 98.

na 4. března došlo k vloupání do kabinetu technického, kde odcizil finanční obnos 202 Kč a knihy.⁹⁸

Od začátku roku 1934 odchází do důchodu po 40 letech ředitel Josef Koza. Nahrazuje ho služebně nejstarší učitel, pan Vilém Barnet.⁹⁹ V době, kdy se naplno projevovaly důsledky hospodářské krize, sáhla škola k úsporným opatřením. Za zmínku stojí rozhodnutí nenakupovat nové učebnice, ty měly být v případě zastaralosti některých údajů pouze doplněny poznámkami.¹⁰⁰ Přijde mi však zajímavé, že na darech škole a výnosech sbírek se krize podepsala pouze nepatrně.¹⁰¹

4.5 Újezdní měšťanská škola dívčí a chlapecká

Významným rokem pro školu se stává školní rok 1935/1936, který charakterizují tři události. Na post ředitele po zastupujícím řediteli Barnetovi nastupuje Šamánek Josef, působící zde až do začátku okupace.¹⁰² V době graduujícího ohrožení republiky a demokracie představuje významný moment abdikace prezidenta T. G. Masaryka a nástup Edvarda Beneše do úřadu, načež škola zasílá Kanceláři prezidenta ČSR dopis vyjadřující jemu podporu.¹⁰³ Ve škole se zároveň na základě předchozích debat, z výsledků práce komise a školní rady rozhodlo o přetvoření měšťanské školy chlapecké a dívčí ve školu újezdní pro obce Pravčice, Záhlinice, Chrášťany a Hulín, stejně tak o nutnosti úprav stávající školní budovy, především spojené s rapidním růstem počtu žáků ze zmíněného důvodu.¹⁰⁴ Poslední roky před válkou charakterizují akce spojené s obranou demokracie, národa, lidských životů a vypjatým vlastenectvím,¹⁰⁵ důležitou se stává branná výchova.¹⁰⁶

Vše korunuje smrt prezidenta T. G. Masaryka v září roku 1937. V kronice poeticky vybarvují jeho prospěch pro práci učitelskou i jeho státní zasluby: „Národ československý ztrácí v něm jednoho z největších synů svých všech dob. Hluboký smutek obestřel celou naši vlast. Národ oplakává bolestnou ztrátu a vděčně vzpomíná nesmrtelné, obrovité práce Masarykovy (...) Masaryk nám odešel – sešel s očí, ale zůstal trvale a navždy v srdcích a myslí svého lidu a proměnil se v symbol nesmrtelného vůdce a rádce národa.“¹⁰⁷

⁹⁸ Tamtéž, s. 99.

⁹⁹ Tamtéž, s. 102

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 104

¹⁰¹ Pro srovnání rok 1933/34 (Tamtéž, s. 105) s lety před dvacátými

¹⁰² Tamtéž, s. 125

¹⁰³ Tamtéž, s. 127 a vložený dopis, viz příloha č. 1.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 127-128.

¹⁰⁵ Například vytvoření evakuačního plánu z podnětu Civilní protiletectké obrany, Tamtéž, s. 142.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 162.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 147.

Co se žáků týká, po celá 30. léta dosahovali podobných výsledků. V chování, až na menší excesy, se problémy nevyskytovaly, v píli i studijních výsledcích patřili k průměru.¹⁰⁸

¹⁰⁸ Celkovou statistiku počtu žáků na měšťanské škole, jejich mravů, píle a prospěchu zachycuji v příloze č. 2. Ne každý rok byly zaznamenány všechny údaje, každopádně z výsledků v letech předchozích či následujících, kdy se v podstatě drží na podobné úrovni, se domnívám, že k výrazným změnám nedocházelo ani v oněch „slepých“ letech. Jediný výrazně se měnící faktor představuje počet žáků, který je ovlivněn vznikem újezdni školy a v pomnichovském období příchodem studentů z pohraničí.

5 Školství v letech 1939-1948

5.1 Období nacistické okupace - 1939-1945

Obsazení Sudet a následná okupace pro školu znamenala navýšení počtu žáků o české studenty z pohraničí. V této těžké době nahrazuje dosavadního ředitele Šamánka pan Krumplovič Jan, přicházející po krátké anabázi v Břestě, z odstoupeného Nového Jičína.¹⁰⁹ Neohřeje se však příliš dlouho a již školní rok 1939/1940 školu spravuje Jan Jaša.¹¹⁰ Po krátkém pobytu říšských vojsk ve škole na konci března se přijímají nová říšská nařízení, kontrolují a redukují se knihovny, výuka se během tohoto pobytu přesunuje do obecné školy.¹¹¹

Na základě říšských výnosů ve škole se v roce 1939/1940 obnovuje rodičovské sdružení. Zároveň se ve školním roce zvyšuje díky rostoucímu počtu žáků počet tříd na devět.¹¹² Ve stejném roce počíná dle nových říšských nařízení polodenní vyučování se začátkem v 8:30. Se změnou režimu přichází nařízení o vzniku nových kronik a nutnosti zapisovat události každá měsíc, tak se děje i v Hulíně.¹¹³

V dobách německé okupace se zvýšil důraz na jazyk německý, požadovalo se doplnit nápisy a razítka o německý ekvivalent. Došlo k revizi učebnic, jejich doplnění, upravení, u některých k jejich zakázání a odevzdání. Němci potlačovali a mazali jakékoliv symboly spojené s první republikou, například plakety Masaryka apod.¹¹⁴ Významné změny prodělaly i inspektoráty spojené především s výměnou nepohodlných lidí.¹¹⁵ Stejně jako se za první republiky slavil vznik samostatného Československa, nyní se oslavovalo vytvoření protektorátu, místo narozenin Masaryka narozeniny Adolfa Hitlera.¹¹⁶ Učitelé se účastnili povinných kurzů německého jazyka. Zákaz výuky občanské nauky doplnilo v roce 1941 nařízení na základě výnosu ministerstva školství a národní osvěty k zastavení výuky dějepisu, české literatury a církevních dějin na úkor jazyka německého, jemuž se žáci věnovali sedm hodin týdně. Při počtu žáků na hodinách němčiny vyšším než 35 došlo k rozdělení na dvě skupiny. Konají se sbírky

¹⁰⁹ Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Střední škola Hulín, B-e 136, inv. č.: 1A, Kronika Měšťanské školy v Hulíně II. s. 158-159.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 166

¹¹¹ Tamtéž, s. 161.

¹¹² Tamtéž, s. 167

¹¹³ Tamtéž, s. 170

¹¹⁴ Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Střední škola Hulín, B-e 136, inv. č.: 2, Školní kronika 1940-1945. s. 6, 14.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 7.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 9.

pro Wehrmacht. Na vlastní žádost ve funkci ředitele končí na přelomu let 1941/1942 Jan Jaša, jehož nahrazuje jedna z odborných učitelek, Marie Váňová.¹¹⁷

5.2 Hlavní škola

Na základě nařízení z 14. 8. 1941 se škola stává dostupnou pouze pro určité spektrum žáků, kdy ze čtvrté třídy obecných škol může měšťanská škola přijmout pouze 35 % uchazečů na základě doporučení samotné újezdni obecné školy. Stejným datem se mění označení *měšťanských škol* na *školu hlavní* a učitelům narůstá vyučovací doba.¹¹⁸ Ještě v ročníku 1941/42 dochází do deseti tříd 353 studentů.¹¹⁹ Ve školním roce 1945/46 se již jedná pouze o 258 děvčat a chlapců v osmi třídách.¹²⁰ S příchodem roku 1942/43 padla na členy učitelského sboru nová povinnost – v odpoledních hodinách vypomáhali na místním městském úřadě. Školní budovu nově zdobily obrazy německých válečných úspěchů.¹²¹ Jak jsem již zmínil, od dubna roku 1943 do konce války chybí v kronice zápisy, kroniku ukončuje prohlášení Františka Gurši, nového ředitele, z dubna 1945, kdy upozorňuje na vynucování zápisu nepravdivých či zkreslených informací.¹²² Když se přibližovala fronta, nastalo přerušování výuky. K jejímu obnovení došlo 13. května.¹²³

5.3 Mezi dvěma režimy - 1945-1948

Z důvodu dočasněho usídlení Rudé armády v budově měšťanské školy trpěla výuka nedostatkem prostoru k vyučování a hledala se provizorní řešení. Části učitelského sboru, včetně ředitele Františka Burši, se navíc dotkla mobilizace, jeho funkci zatím vykonávala předchozí ředitelka Váňová.¹²⁴ Tyto problémy se však během pár týdnů vyřešily a výuka pokračovala standartně. Po válce zároveň klesá počet tříd v měšťanské škole na osm.¹²⁵

V období třetí republiky se opět konaly pietní akce v den výročí úmrtí prezidenta Masaryka a slavil 28. říjen. Kromě toho se však mezi slavené události dostávají také Velká říjnová socialistická revoluce, výročí založení Rudé armády nebo výročí důležitých životních

¹¹⁷ ZEZULOVÁ, Jitka: Škola základ života. In *Hulín: město na křižovatkách*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2014. 391 s. ISBN 978-80-7275-098-6. s. 336-337.

¹¹⁸ Státní okresní archiv Kroměříž (SOKA Kroměříž), fond Střední škola Hulín, B-e 136, inv. č.: 2, Školní kronika 1940-1945. s. 13.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 14-15.

¹²⁰ Státní okresní archiv Kroměříž (SOKA Kroměříž), fond Střední škola Hulín, B-e 136, inv. č.: 1A, Kronika Měšťanské školy v Hulíně II. s. 180.

Údaje z let 1943-1945 nejsou dostupné, zmíněná data tak referují stav po osvobození.

¹²¹ Státní okresní archiv Kroměříž (SOKA Kroměříž), fond Střední škola Hulín, B-e 136, inv. č.: 2, Školní kronika 1940-1945, s. 23.

¹²² Tamtéž, s. 47. – Domnívám se, že vzhledem k číslování stran došlo pravděpodobně k jejich vytržení, zničení.

¹²³ Státní okresní archiv Kroměříž (SOKA Kroměříž), fond Střední škola Hulín, B-e 136, inv. č.: 1A, Kronika Měšťanské školy v Hulíně II. s. 172.

¹²⁴ Tamtéž, s. 173.

¹²⁵ Tamtéž, s. 180.

okamžiků sovětských vůdců.¹²⁶ V pramenech stále přežívá odkaz první republiky. Klade se důraz na sovětské osvoboditele, konají se vzpomínkové akce na osvobození, oslavuje se Eduard Beneš. Konají se však i akce spojené se západními spojenci, za příklad uvádím sbírku knih pro Kanadu nebo pietní akci za zemřelého prezidenta F. D. Roosevelta.¹²⁷ Žáci navštěvují místní podniky a další instituce stejně jako před válkou, výjimečně je dokonce učitelé zapojují do archeologických prací na katastru města. Výlety, sbírky a další akce se konají ve stejném duchu jako v letech před válkou. Ve škole se výrazně mění učitelský sbor v důsledku odchodu části učitelů do pohraničí.¹²⁸

Ve školním roce 1946/47 se po letech strádání škola dočkala významné investice v řádech desítek tisíc Kčs, za něž se vybudoval nový rozhlas a opravila střecha.¹²⁹ Za druhé republiky se rovněž obnovilo fungování újezdní a městské školní rady, jejichž činnost okupanti zastavili.¹³⁰

V roce 1947/1948 pokračuje snižování počtu tříd měšťanské školy, tentokrát na sedm. Přesto se i nadále počet žáků drží těsně pod dvěma sty. Ozvěny únorových změn přicházejí přibližně s měsíčním zpožděním. Líčí se význam těchto událostí spojených především s naplněním touhy po soužití všech slovanských národů v jednom svazku a úzkou spoluprací s osvoboditeli. Zdůrazňuje se význam socialistické revoluce, v jejímž rámci se stává zlomovým následující rok.¹³¹

V obecných školách dochází ke snižování počtu tříd zapříčiněný úbytkem žáků.¹³² Do učebních plánů se inkorporuje ruský jazyk, mimo to se však navazuje na prvorepublikové vyučování. Jako obvykle úzce spolupracují se školami měšťanskou a mateřskou.

¹²⁶ Tamtéž, s. 176-177, 183.

¹²⁷ Tamtéž, s. 184.

¹²⁸ Tamtéž, s. 178.

¹²⁹ Tamtéž, s. 182.

¹³⁰ BLÁHA, Josef, et al.: *Hulín. Dějiny a přítomnost města*. Brno: Blok, 1974. s. 111.

¹³¹ Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Střední škola Hulín, B-e 136, inv. č.: 1A, Kronika Měšťanské školy v Hulíně II. s. 194-195.

¹³² V obecné škole dívčí například po roce 1947 spojením čtvrté a páté třídy, zůstaly však zachovány osnovy pětitřídní obecné školy. Počet žákyň ustavičně klesal již od konce 30. let ze sedmi tříd až na výše zmíněné čtyři. Viz Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond, B-e 26, inv. č.: 261, Dívčí obecná škola – Kronika. nestr.

6 První léta komunismu – 1948-1968

6.1 Jednotná škola – škola národní a škola střední

Nejdelšího reforma z dubna roku 1948 vešla v platnost na začátek školního roku 1948/49. Zapříčinila vznik systému jednotných škol, transformaci školy obecné v národní a školy měšťanské na střední. Kronikář obecné školy dívčí k tomu dodává: „Zákon o jednotné škole sám o sobě nedovede přetvořiti starou školu v novou. Teprve nové učební osnovy dají jednotné škole náplň, smysl a zvláště duch. A právě v úvodu nových učebních osnov jsou všeobecné a pedagogické zásady jednotné školy – stěžejní to směrnice pro výchovu a výuku naší mládeže.“¹³³ Po vzniku rodičovských sdružení vytvářených pro různé akce po celá 40. léta vzniká jednotné Sdružení rodičů a přátel školy (SRPŠ).¹³⁴ Reforma zapříčinila spojení dívčí a chlapecké měšťanské školy v jednu instituci, střední školu se sedmi třídami, v každém ročníku dvě, doplněnou o jednoroční učební kurz. Pod hulínský školní obvod (střední školy) spadaly i nadále Chrástany, Záhlinice a Pravčice.¹³⁵ Učitelé kromě školní výuky vedou všelijaké zájmové kroužky, procházejí „politickým školením“.¹³⁶

Do tříd se kromě obrazu prezidenta větší portréty Stalina, důležitou však zůstává také osobnost Tomáše Garrigue Masaryka. Vznikají nové učební osnovy doplněné o všeobecné a pedagogické zásady poplatné režimu. Nad školami převzaly patronát místní podniky, například Pilana nebo MEZ, vyznačující se konáním společných akcí, darováním literatury do knihoven, učebních pomůcek, finančními příspěvky apod. Slavily se narozeniny Stalina, připomínalo úmrtí Lenina, oslavoval vstup do pětiletky a vytyčovaly se cíle, jaké žáci zvládnou. Stejně jako v dřívějších dobách se konaly sbírky, například na řecké a bulharské děti nebo neúrodu v Rumunsku.¹³⁷ Pravidelně se připomínaly bitvy, velká vítězství a další události, jakkoliv spjaté s druhou světovou válkou a Sovětským svazem, resp. komunismem a revolucemi. Nadále žáci docházeli na školou organizované lékařské prohlídky, očkování a další zdravotní akce, navštěvovali sportovní akce, sledovali propagandistická filmová a divadelní představení. Při škole se každoročně uskutečňovaly kurzy plavání a lyžování. Na významu nabyly dny jako Svátek matek, Svátek práce, májové slavnosti aj. Kromě obvyklých cílových destinací exkurzí a výletů se jezdí do různých hornických měst a podniků, případně dalších dělnických profesí. Děti

¹³³ Tamtéž, nestr. (1948/49)

¹³⁴ Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Střední škola Hulín, B-e 136, inv. č.: 1A, Kronika Měšťanské školy v Hulíně II. s. 196.

¹³⁵ Tamtéž, s. 198.

¹³⁶ Tamtéž, s. 204.

¹³⁷ Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond, B-e 26, inv. č.: 261, Dívčí obecná škola – Kronika. nestr.

precházejí z tradičních tělovýchovných spolků do pionýrské organizace, v které se spolčuje přes 70 % dětí školou povinných. Organizují se společně akce, výměny a návštěvy mezi dalšími městy nejen z Československa, ale i z jiných států východního bloku.¹³⁸ Mnohem více se do života školy zajímalí rodiče, obecně veřejné instituce a tělovýchovné spolky.

Komunistické vedení se snažilo zbavit náboženských symbolů ve třídách. Začátkem školního roku 1949/50 se ohledně sundávání křížů strhla velká hašteřice, ředitel Jan Klusal se po vyhocení situace rozhodl pro kompromis, kdy původní velké krucifixy nahradily malé křížky pořízené za vlastní náklady rodiči.¹³⁹ Nově se objevuje fenomén brigád pro místní podniky a na městských polnostech symbolizovaný zpopularizovaným sběrem mandelínek bramborových, sílí militarizace společnosti u žactva spojená s brannými cvičeními. Nejlepší studenti míří do hornictví či jiných oborů spjatých s manuální prací – zemědělství, těžký průmysl apod. Při volbě povolání hrál důležitou roli jejich třídní původ. Talentovaným dělnickým dětem se doporučovalo pokračovat ve studiích, u dětí buržoazních rodičů naopak. Mezi dívkami se v dalším vzdělávání často objevují obory technického směru, což doposud představovalo spíše výjimku.¹⁴⁰

Rostoucí zaměstnanost matek vedla ke zřízení družiny v říjnu roku 1951 s celodenním stravováním.¹⁴¹

6.2 Osmiletá střední škola

V roce 1953 se schválila další školská reforma, která zapříčinila spojení národní a střední školy v jednu osmiletou střední školu, čímž se zkrátila povinná školní docházka o jeden rok při zachování dosavadního rozsahu učiva. „Nová škola musí klást větší důraz na výchovu k socialistické morálce, na výchovu v duchu socialistického vlastenectví a proletářského internacionalismu a na výchovu k brannosti.“¹⁴²

Od druhé poloviny čtyřicátých let sílily debaty ohledně nutnosti stavby nové školní budovy, kdy stávající z hygienického i kapacitního hlediska a vybavenosti nevyhovovaly. Po několikerém odkladu výstavba dvacetiletého čtyřtřídního objektu započala až v roce 1957.¹⁴³ Přes počáteční komplikace spojené s nedostatkem stavebního materiálu a domnělým nálezem

¹³⁸ Státní okresní archiv Kroměříž (SOKA Kroměříž), fond Střední škola Hulín, B-e 136, inv. č.: 1A, Kronika Měšťanské školy v Hulíně II. s. 203.

¹³⁹ Státní okresní archiv Kroměříž (SOKA Kroměříž), B-e 153, inv. č.: D20, Školní kronika 1950-1981. nestr.

¹⁴⁰ Tamtéž, nestr.

¹⁴¹ Tamtéž, nestr.

¹⁴² Tamtéž, nestr.

¹⁴³ V zápisech kroniky se údaje liší, uváděn je počet 24 tříd, na jiném místě 22 tříd a 5 pracoven. V *Bláha*, s. 123 se pro změnu uvádí počet 23 tříd.

nevybuchlé bomby budování pokračovalo bez větších obtíží.¹⁴⁴ Slavnostní otevření proběhlo v říjnu roku 1958.¹⁴⁵ Ve stejném roce se dokončila výstavba nové mateřské školy. Velkou měrou se na rychlém zhotovení budovy střední školy zasloužili místní, kteří uspořádali sbírku na nákup nového nábytku a odpracovali přes 11 000 brigádnických hodin.¹⁴⁶ Ve starých budovách zůstala jídelna a zbytek prostor sloužil mládeži. V témže roce odstupuje ze zdravotních důvodů Jan Klusal z pozice ředitele a nahrazuje jej Ludvík Bublík.¹⁴⁷

V roce 1959/60 vedle osmileté střední školy vzniká v budově bývalé obecné školy samostatná národní škola pod vedením Aloise Michálka.¹⁴⁸

6.3 Základní devítiletá škola

Politické změny spojené se završením budování socialismu a přijetí nové ústavy v Československu v roce 1960 přineslo změnu i ve školství. „Vyhlášen zákon o povinné devítileté docházce veškeré mládeže, dosavadní osmiletky přeměněny v základní devítileté školy. (...) jejichž součástí je školní družina pro žáky 1.-5. ročníku a školní klub pro žáky 6.-9. ročníku.“¹⁴⁹ Komunistické vedení požadovalo těsné propojení mezi školou a běžným životem. Palčivým problémem zůstávala nedostatečná kapacita vyučovacích prostor. Ačkoliv nová budova disponovala 24 třídami s několika pracovny a vznikla druhá škola pro 1.-5. ročník, s narůstajícím počtem žáků opět pochybělo místa k vyučování. Situaci se podařilo dočasně vyřešit přeměnou pracoven v další třídy.¹⁵⁰ Absolventi nejčastěji mířili na obory technického zaměření, což si škola vytyčila za prioritu při množství odborných dílen a pracoven na škole. Z dalšího stupně vzdělávání patřily k nejoblíbenějším zemědělské školy, kdy počet přihlášených, resp. přijatých žáků převyšoval kvóty požadované pro daný obor. S obtížemi se naplňovaly kvóty pro hornictví, o které žáci příliš valný zájem neprojevovali. Mezi dívkami vládly školy ekonomické, zdravotní a pedagogické instituty. V 70. a 80. letech rostly na popularitě gymnázia, průmyslové a stavební školy. Sílila feminizace mezi učitelstvem, počet žen ve sboru značně převyšoval mužské zastoupení.¹⁵¹ Důležitou roli hrál v životě žáků Kulturní klub, který postupně, po dohodě se školou, převzal vedení jejich mimoškolních aktivit,

¹⁴⁴ Tamtéž, nestr.

¹⁴⁵ Současná podoba budovy školy z roku 1958 v příloze č. 6.

¹⁴⁶ BLÁHA, Josef, et al.: *Hulín. Dějiny a přítomnost města*. Brno: Blok, 1974. s. 123.

¹⁴⁷ Státní okresní archiv Kroměříž (SOKA Kroměříž), B-e 153, inv. č.: D20, Školní kronika 1950-1981. nestr.

¹⁴⁸ Viz Příloha č. 6, Tamtéž, nestr a také ZEZULOVÁ, Jitka: Škola základ života. In *Hulín: město na křižovatkách*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2014. 391 s. ISBN 978-80-7275-098-6. s. 339.

¹⁴⁹ Státní okresní archiv Kroměříž (SOKA Kroměříž), B-e 153, inv. č.: D20, Školní kronika 1950-1981. nestr.

¹⁵⁰ Tamtéž, nestr.

¹⁵¹ Tamtéž, nestr.

zájmových kroužků, stále funguje Pionýr a rozbíhá se Junák. Ob tělovýchovné organizace se v roce 1970 spojují v jednu.¹⁵²

Odchod ředitele Aloise Michálka do penze v roce 1964/65 znamenal opětovné, byť pouze správní, spojení obou hulínských škol. Žáci 1.-5. ročníků ze školy na ulici Víta Nejedlého (bývalá obecná škola) nadále zůstali v téže budově. Od stejného roku do školního obvodu hulínské školy kromě Pravčic a Záhlinic spadal 5. ročník školy v Třeběticích.¹⁵³ Již v srpnu roku 1966 se škola na ulici Víta Nejedlého opět osamostatňuje. Děje se tak z důvodu náročnosti řízení dvou vzdálených budov jmenováním nové ředitelky Anny Navrátilové.¹⁵⁴

Konec 60. let se nese ve znamení budování dalšího školského zařízení. V roce 1967 započala svépomocí stavba tělocvičny, jež měla podpořit mladé sportovce – Hulín vynikal v mnoha sportech, za zmínku stojí kopaná a lední hokej, z kterýchžto disciplín se dokonce několik mladíků dostalo až do mládežnických výběrů ČSSR.¹⁵⁵ Dokončení a slavnostní otevření tělocvičny proběhlo v listopadu roku 1970.¹⁵⁶

¹⁵² V Kulturním kluby se organizovaly kroužky lodních modelářů, hanáckého národopisu, dále dramatický, archeologický, výtvarný, fotografický a jiné. Tamtéž, nestr.

¹⁵³ Tamtéž, nestr.

¹⁵⁴ Budovy obou škol jsou od sebe vzdáleny vzdušnou čarou přes půl kilometru. Tamtéž, nestr.

¹⁵⁵ Tamtéž, nestr.

¹⁵⁶ ZEZULOVÁ, Jitka: Škola základ života. In *Hulín: město na křižovatkách*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2014. 391 s. ISBN 978-80-7275-098-6. s. 339.

7 Léta normalizace 1969-1989

7.1 Základní škola Nábřeží

První léta normalizace charakterizoval rozpor mezi názory nejen u žáků, ale i u učitelského sboru. „Někteří učitelé pochopili škodlivost přepjatého nacionalismu i záporné stránky tzv. obrodného procesu a Dubčekova vedení ÚV KSČ. (...) V politicko-výchovné práci se stále projevuje negativní vliv událostí v srpnu 1968. (...) Méně se dařila výchova k proletářskému internacionalismu a výchova žáků k aktivní účasti na životě žákovských kolektivů.“¹⁵⁷ Vše vyvrcholilo stranickými prověrkami na konci školního roku 1969/70. Hulínskému školství čistky přivodily odvolání deseti učitelů, včetně ředitele Ludvíka Bublíka. Od roku 1970/71 tak do funkce ředitele nastupuje Jaroslav Beneš.¹⁵⁸

Po vybudování tělocvičny v rámci akce „Z“ se v 1. pol. 70. let v rámci stejného programu zahájila výstavba školní družiny a jídelny vedle stávající školní budovy. Za školou vzniká rovněž dopravní hřiště.¹⁵⁹ Další fenomén představuje téměř pedantní touha komunistů po likvidaci věřících, resp. výuky náboženství. Procentuálně se návštěva tohoto předmětu rapidně snižovala, zřídil se ateistický kroužek. Od reformy na začátku 60. let se také výrazně zlepšoval studijní průměr, snad zapříčiněn snížením náročnosti a mírnějšího hodnocení, což přetrvalo dodnes. Na vyznamenání dosahovala přibližně čtvrtina až třetina žáků.¹⁶⁰ Učitelé i nadále aktivně působili v pionýrské organizaci. Vyučovalo se v 26 třídách, počet žáků se po letech úbytku stabilizuje a roste.¹⁶¹ Působilo ve škole 41 učitelů s výraznou převahou přibližně 3-4:1 pro ženy. Kromě těchto změn se školní život od předešlých let příliš nelišil.

V době normalizace právě z důvodu proletářského internacionalismu nabírá na významu družba s partnerskými školami. Kromě dvou sovětských měst představovalo pro Hulín největšího partnera město Guben z polsko-německého pohraničí. Partnerství se projevovalo vzájemnými návštěvami, výměnou učebnic, dopisů, vystoupeními apod.¹⁶²

¹⁵⁷ Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), B-e 153, inv. č.: D20, Školní kronika 1950-1981. nestr.

¹⁵⁸ Tamtéž, nestr.

¹⁵⁹ Tamtéž, nestr. a také ZEZULOVÁ, Jitka: Škola základ života. In *Hulín: město na křižovatkách*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2014. 391 s. ISBN 978-80-7275-098-6. s. 339.

¹⁶⁰ Na vyznamenání dosáhla přibližně třetina až polovina žáků v 1.-5. třídě, v 6.-9. asi jedna čtvrtina. Viz Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), B-e 153, inv. č.: D20, Školní kronika 1950-1981. nestr.

¹⁶¹ Počet tříd se téměř každoročně mění, pohybuje se však kolem tohoto čísla, počet žáků Viz Příloha č. 7. - Propad v roce 1959/60 je zapříčiněn oddělením národní školy J. A. Komenského. Vysoký počet dětí v letech 1964-1966 opětovným sloučením škol, následně se opět rozdělily. Důležitější data než samotný počet studentů, který je především ilustrační, představují derivate určující svým znaménkem úbytek či příbytek žactva. Lze tak konstatovat, že přibližně do poloviny 60. let počet žáků roste, do poloviny let sedmdesátých následně poměrně intenzivně ubývá. S nástupem Husákových dětí opět roste.

¹⁶² Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), B-e 153, inv. č.: D20, Školní kronika 1950-1981. nestr.

S celostátní reformou výuky prvního stupně založenou na rozvoji logického myšlení na úkor přílišného zatěžování paměti poznatky z roku 1977 přichází do školy také nový ředitel Antonín Pospíšil.¹⁶³ Rostoucí počet žáků v témže období zapříčiňuje opětovnou transformaci několika pracoven ve třídy a také dislokaci dvou tříd do Záhlinic. Po všelijakých peripetích a odkladech spjatých se snahou rozšířit vyučovací prostory a další modernizací školy se započalo s výstavbou až na přelomu 70. a 80. let, k jejímuž dokončení došlo v roce 1983. Od školního roku 1983/84 se tak vyučovalo kromě stávajících prostor i v novém objektu o devíti třídách.¹⁶⁴ V téže době proběhly nutné opravy rovněž na škole v Záhlinicích.¹⁶⁵ Poslední významné změny ve sledované epoše související s vykonáváním ředitelské funkce přináší druhá polovina 80. let. Nejprve v polovině roku 1985 do úřadu nastupuje jako vůbec první žena v této funkci v Hulíně Mgr. Alena Zapletalová, již však v roce 1988 střídá Josef Vaculík. Ten na svém postu vydrží politické změny ve státě a školu spravuje až do odchodu na odpočinek roku 1998.¹⁶⁶

7.2 Základní škola J. A. Komenského

Po krátkém spojení škol v polovině 60. let se Základní škola J. A. Komenského v roce 1966 opět oddělila pod vedením ředitelky Boženy Valáškové. Tu v roce 1974 nahrazuje Lydie Trubelíková sloužící do roku 1982, kdy ji střídá Jitka Piskačová.¹⁶⁷ Základní vývoj kopíruje dění ve škole Nábřeží. Konají se stejné či podobné akce, oslavují události spojené s komunismem, SSSR, druhou světovou válkou, předáky státu apod. V době normalizace škola procházela mnoha údržbovými pracemi i úpravami vnitřních prostor, z důvodu plánované výstavby sídliště i s novou školou se však upustilo od rozsáhlé přestavby školy plánované na druhou polovinu 70. let postupně odkládanou i v dalších letech. Počet žáků se zpočátku pohyboval kolem sto třiceti, v 70. letech již převyšoval dvě stě.¹⁶⁸ V 70. letech prostory školy nedostačovaly, vyučovalo se i v místní knihovně a lidové škole.¹⁶⁹ V 90. letech nastal úbytek žáků. Spolu se stárnoucím vybavením školy a povodní v roce 1997 tento faktor znamenal sloučení obou hulínských škol, resp. zánik školy J. A. Komenského v roce 2000.¹⁷⁰ Po svém

¹⁶³ Tamtéž, nestr.

¹⁶⁴ *Základní škola Hulín: Historie školy* [online]. 2020 [cit. 2020-03-07]. Dostupné z <https://zs-hulin.webnode.cz/o-nas/>

¹⁶⁵ Státní okresní archiv Kroměříž (SOKA Kroměříž), B-e 153, inv. č.: D20, Školní kronika 1950-1981. nestr.

¹⁶⁶ Tamtéž, nestr. a také ZEZULOVÁ, Jitka: *Škola základ života*. In *Hulín: město na křižovatkách*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2014. 391 s. ISBN 978-80-7275-098-6. s. 339. a také *Základní škola Hulín: Historie školy* [online]. 2020 [cit. 2020-03-07]. Dostupné z <https://zs-hulin.webnode.cz/o-nas/>

¹⁶⁷ Státní okresní archiv Kroměříž (SOKA Kroměříž), B-e 153, inv. č.: 155, Kronika národní školy 1974-1983. str. 4, 189.

¹⁶⁸ Tamtéž, data ze sledovaných let.

¹⁶⁹ Tamtéž, str. 171. viz Příloha č. 3.

¹⁷⁰ ZEZULOVÁ, Jitka: *Škola základ života*. In *Hulín: město na křižovatkách*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2014. 391 s. ISBN 978-80-7275-098-6. s. 339.

zániku však budova i nadále slouží kultuře a vzdělávání – prošla rekonstrukcí a dnes se v ní nalézá městská knihovna, sídlí družina, ve společenském sále cvičí místní dechový soubor Huliňané.

8 Současnost – 1990-2019

Návrat k demokracii neznamenal rozsáhlé změny jako při střídání režimů v první polovině 20. století. Učitelství prošel jen nepatrnými obměnami, jak jsem zmínil výše, v ředitelské funkci vytrval tentýž člověk. Přirozeně se upustilo od oslav komunistických milníků, oslavování jejich osobností. Zanikly organizace jako Pionýr a SSM. Na druhou stranu nadále aktivně působí Kulturní klub, slaví se další úspěchy v tělovýchově. Skončila družba s městy východního bloku, na místo toho se organizují výlety do Vídně a dalších měst. Škola nadále spolupracovala s místními podniky. Zůstaly zachovány lyžařské a plavecké kurzy. Koná se každoročně jarmark. Důraz se klade na zdraví a ekologii.¹⁷¹ Převážně v druhé polovině sledovaného období nalézají cestu do škol také nové akce, jako například halloween.

Již od přelomu 80. a 90. let ubývá žáků, což představovalo, jak jsem zmínil v oddíle věnovaném škole J. A. Komenského, jeden z faktorů zániku zmíněné školy. Odliv studentů pokračoval i v letech následujících, což zapříčinilo mírné snížení počtu tříd.¹⁷² V druhé polovině prvních let 21. století se situace stabilizovala a počet žáků osciluje kolem pěti set.¹⁷³

Po odchodu Josefa Vaculíka do důchodu v roce 1998 nastupuje na post ředitele Mgr. Tomislav Kolařík.¹⁷⁴ První léta 21. století se nesla ve znamení velkých investic. V polovině prvních let došlo k rozsáhlé modernizaci školy. Vybudovala se nová sociální zařízení, hřiště s umělým povrchem, vyměnila okna, dveře, položil nový chodník. Na přelomu prvních a desátých let se opravila fasáda.¹⁷⁵ Poslední změna na pozici ředitele proběhla v roce 2009, od kteréhož to roku školu spravuje Mgr. Hana Fuksová.¹⁷⁶

Od přelomu tisíciletí se v Hulínské škole dbá velmi pečlivě na ekologii. Probíhá environmentální nauka, pravidelně se konají sběry papíru a kovů. Pořádají se přednášky, vytváří všelijaké aktivity s ekologií spojené. Slaví se Den Země. Hulínská škola získala mnohokrát titul Ekoškola.¹⁷⁷ Výroční zpráva jasně vyjadřuje priority školy: „Ve všech ročnících se výuka řídí

¹⁷¹ *Hulíňan: Zpravodaj radnice* [online]. Hulín: Město Hulín, 1974 [cit. 2020-03-07]. Dostupné z <https://www.hulin.cz/mesto/hulinan/>

¹⁷² Počet žáků je sice výrazně nižší, požadavkem je však také nižší počet žáků ve třídě, tudíž počet tříd se příliš nesnižoval.

¹⁷³ *Hulíňan: Zpravodaj radnice* [online]. Hulín: Město Hulín, 2008, 10. s. 15. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z <https://www.hulin.cz/mesto/hulinan/>

¹⁷⁴ ZEZULOVÁ, Jitka: Škola základ života. In *Hulín: město na křižovatkách*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2014. 391 s. ISBN 978-80-7275-098-6. s. 339.

¹⁷⁵ *Hulíňan: Zpravodaj radnice* [online]. Hulín: Město Hulín, 1974 [cit. 2020-03-07]. Dostupné z <https://www.hulin.cz/mesto/hulinan/>

¹⁷⁶ *Základní škola Hulín: Historie školy* [online]. 2020 [cit. 2020-03-07]. Dostupné z <https://zs-hulin.webnode.cz/o-nas/>

¹⁷⁷ Viz Příloha č. 8. Např. *Hulíňan: Zpravodaj radnice* [online]. Hulín: Město Hulín, 2011, 7-8. s. 5 [cit. 2020-03-07]. Dostupné z <https://www.hulin.cz/mesto/hulinan/>,

Školním vzdělávacím programem zpracovaným podle RVP pro základní vzdělávání „Ekologicky myslet, zdravě žít“.¹⁷⁸ Další oblast, na kterou škola klade důraz, představují jazykové kompetence, ať už zvýšená časová dotace jazyka českého na prvním stupni nebo konverzace v angličtině na stupni druhém. V dalším studiu žáci volí přibližně srovnatelně maturitní i učební obory, méně gymnázia. V roce 2018 ve škole působilo 36 pedagogických pracovníků, školní psycholog, čtyři vychovatelky. Přibližně polovinu učitelského sboru tvoří učitelé starší 50 let.¹⁷⁹

¹⁷⁸ *Výroční zpráva ZŠ Hulín za rok 2016-2017* [online]. Hulín: ZŠ Hulín, 2017. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z <https://www.zshulin.cz/skola/dokumenty/>.

¹⁷⁹ *Výroční zpráva ZŠ Hulín za rok 2017-2018* [online]. Hulín: ZŠ Hulín, 2018. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z <https://www.zshulin.cz/skola/dokumenty/>.

ZÁVĚR

Zdeněk FIŠER v úvodu *Hulín: Město na křižovatkách* píše:¹⁸⁰ „Předkládaná kolektivní monografie dějin města Hulína sleduje dva cíle. (...) A sekundární, aby kniha přilákala další badatele, kteří by dějinám města v následujících letech věnovali svou pozornost a odhalovali tak nové skutečnosti z jeho dávného života. Hulín si takovou pozornost rozhodně zaslouží.“¹⁸¹ Z velké části zásluhou právě zmíněné monografie jsem nahlédl pod pokličku života v Hulíně v letech minulých. Doufám, že má práce doplní mezery na poli dějin života školy v Hulíně, že případnému badateli či běžnému občanovi zajímavějšího se o tuto tematiku rozšíří obzory. Ve své práci jsem se pokusil sestavit komplexní obraz jedné z významných etap našich životů, na kterou někteří rádi, někteří nerádi, vzpomínáme. Od prvopočátku v podobě farní školy a následně školy triviální vzniká v druhé polovině 19. století škola obecná. V závěru 19. století se buduje škola měšťanská. Přes další změny, jako například školu hlavní za nacistické okupace, vzniká jednotný systém škol v polovině 20. století. Rozšířením osmileté střední školy na základní devítiletou se škola dostává do současné podoby.

Význam školy postupně rostl, od původních cílů dosáhnout především co nejvyšší gramotnosti představované triviem – čtením, psaním, počítáním – přes rozvoj vzdělanosti a její uchování mezi sedláky, dělníky a dalšími lidmi v městečku, přes budování socialismu až po získání základů pro úspěch v životě. Ať už byly osudy jakékoliv, škola vždy představovala jistotu, naději a budoucnost. Vždy stála v centru dění, ve středu zájmu. Působila jako tvrz kultury, vzdělanosti a intelektu na ostrově malichernosti. Ačkoliv především v období komunismu vyučované, předávané a oceňované hodnoty společnost poměrně pokřivila, dnes opět slouží ku prospěchu nás a našich dětí vychovávajíc, troufám si říct, v duchu hodnot, které všichni vyznáváme a plně podporujeme.

¹⁸⁰ Nejedná se o překlep, Zdeněk Fišer patřil do autorského kolektivu obou monografií – FIŠER (2016) i FIALA (2014).

¹⁸¹ FIŠER, Zdeněk: *Město na křižovatkách*. In *Hulín: město na křižovatkách*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost pro Město Hulín, 2014. s. 14.

Použité zdroje

Prameny

Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Národní škola chlapecká Hulín, B-e 25, inv. č.: 6, Školní kronika měšťanské školy v Hulíně 1894-1918.

Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Národní škola chlapecká Hulín, B-e 25, inv. č.: 7, Kronika Obecné školy chlapecké v Hulíně 1929-40.

Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Národní škola dívčí Hulín, B-e 26, inv. č.: 260, Dívčí obecná škola – Kronika.

Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Národní škola dívčí Hulín, B-e 26, inv. č.: 261, Dívčí obecná škola – Kronika 1940-1974.

Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Střední škola Břest, B-e 129, inv. č.: 1, Kronika Měšťanské školy v Břestě 1923–1943.

Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Střední škola Hulín, B-e 136, inv. č.: 1, Školní kronika.

Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Střední škola Hulín, B-e 136, inv. č.: 1A, Kronika Měšťanské školy v Hulíně II.

Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Střední škola Hulín, B-e 136, inv. č.: 2, Školní kronika 1940-1945.

Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), B-e 153, inv. č.: 155, Kronika národní školy 1974-1983.

Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), B-e 153, inv. č.: D20, Školní kronika 1950-1981.

Literatura

BLÁHA, Josef et al.: *Hulín. Dějiny a přítomnost města*. Brno: Blok, 1974. 141 s.

FIALA, Oldřich et al.: *Hulín: město na křižovatkách*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2014. 391 s. ISBN 978-80-7275-098-6.

FIŠER, Zdeněk, et al.: *Záhlinice a František Skopalík: Příběh malé vesnice a velké osobnosti (s exkurzy k dějinám obce Chrástany)*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2016. 239 s. ISBN 978-80-7275-101-3.

PISKAČOVÁ, Jitka, et al.: *Sté výročí založení školy v Hulíně Víta Nejedlého 1885-1985*. Hulín: Základní škola v Hulíně Víta Nejedlého, 1985. 32 s.

SOVOVÁ, Jiřina: *Dějiny školství v Pravčicích*. Olomouc: Univerzita Palackého. Pedagogická fakulta. Katedra společenských věd, 2010. 49 s. Vedoucí práce PhDr. Pavel Kopeček, Ph.D.

ŠÁLEK, Martin: *Dějiny školství v obci Břest*. Olomouc: Univerzita Palackého. Pedagogická fakulta, Ústav pedagogiky a sociálních studií, 2018. 60 s. Vedoucí práce PhDr. Jitka Plischke, Ph.D.

ZAVADILOVÁ, Marie: *Školní léta v Břestě*. Břest: Obec Břest, 2004. 160 s. ISBN 80-239-9991-5.

Internetové zdroje

Hulín: Oficiální stránky města [online]. 2020 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z www.hulin.cz.

Huliňan: Zpravodaj radnice [online]. Hulín: Město Hulín, 1974 [cit. 2020-03-07]. Dostupné z <https://www.hulin.cz/mesto/hulinan/>

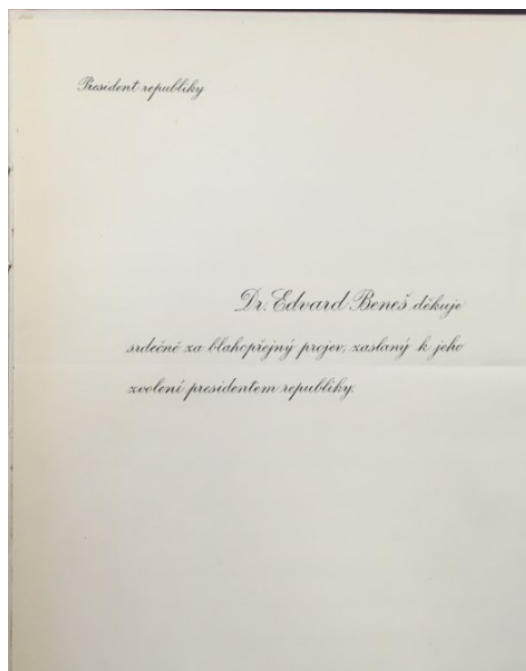
Základní škola Hulín: Historie školy [online]. 2020 [cit. 2020-03-07]. Dostupné z <https://zs-hulin.webnode.cz/o-nas/>

Výroční zpráva ZŠ Hulín za rok 2016-2017 [online]. Hulín: ZŠ Hulín, 2017. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z <https://www.zshulin.cz/skola/dokumenty/>

Výroční zpráva ZŠ Hulín za rok 2017-2018 [online]. Hulín: ZŠ Hulín, 2018. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z <https://www.zshulin.cz/skola/dokumenty/>

Přílohy

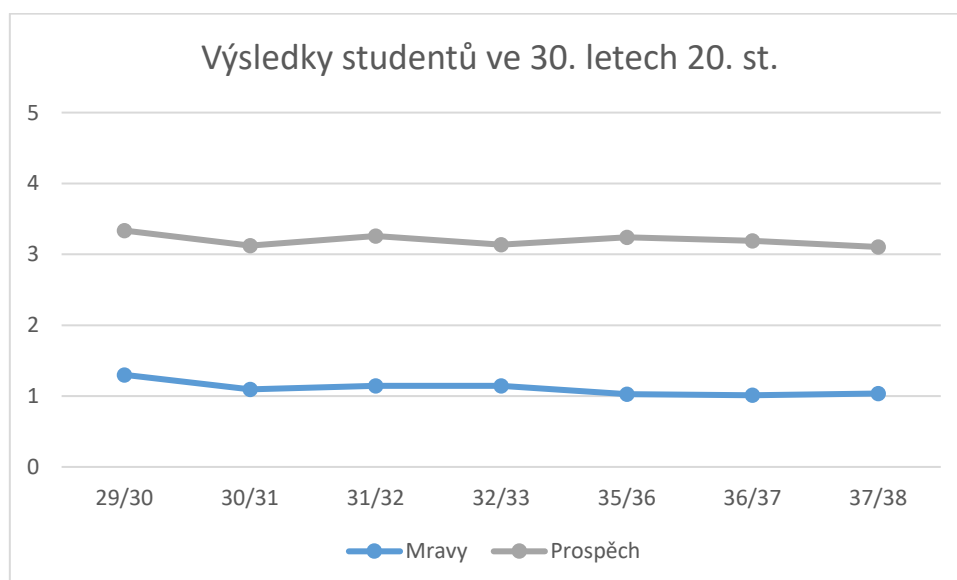
Příloha č. 1 - Dopis z Kanceláře prezidenta ČSR zaslaný hulínské škole

Zdroj: Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Střední škola Hulín, B-e 136, inv. č.: 1A, Kronika Měšťanské školy v Hulíně II. (vložen mezi s. 127 – 128).

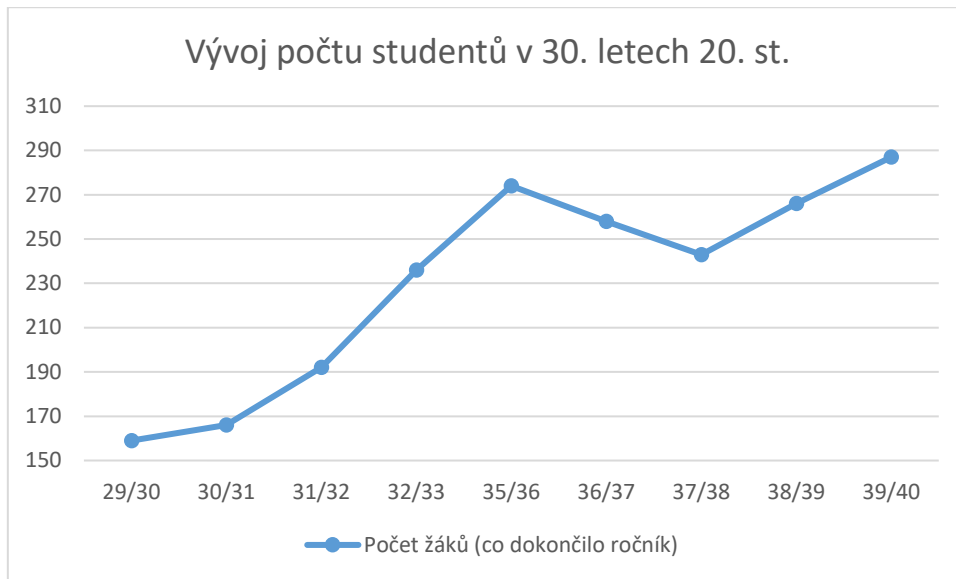
Příloha č. 2 - Vývoj počtu a studijních výsledků studentů v 30. letech 20. století.

a)

Zdroj: Vlastní tvorba na základě dat z Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Střední škola Hulín, B-e 136, inv. č.: 1A, Kronika Měšťanské školy v Hulíně II.

b)

Zdroj: Vlastní tvorba na základě dat z Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond Střední škola Hulín, B-e 136, inv. č.: 1A, Kronika Měšťanské školy v Hulíně II.

Příloha č. 3 - Dnešní podoba budovy č. 123

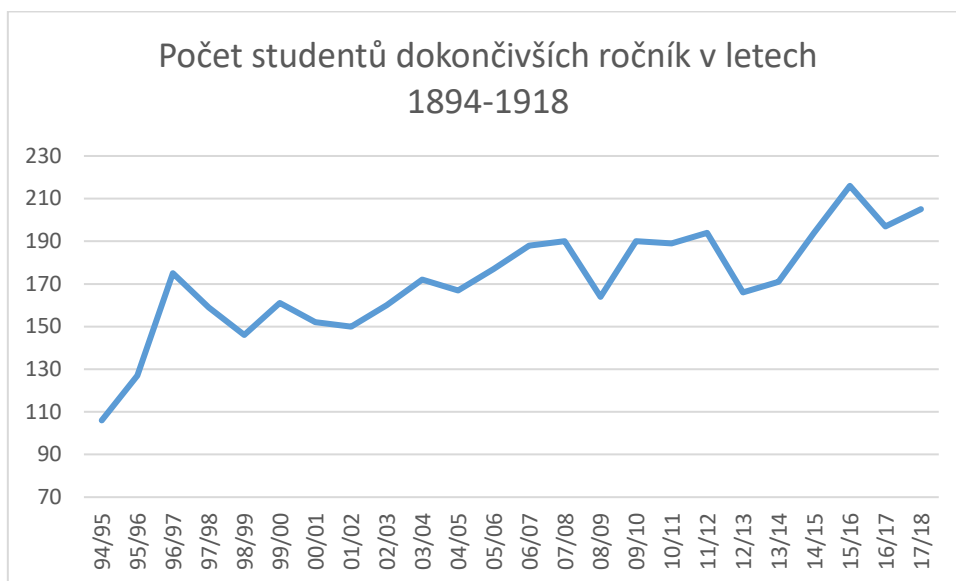

Zdroj: *Hulín: Oficiální stránky města* [online]. 2020 [cit. 2019-12-02].

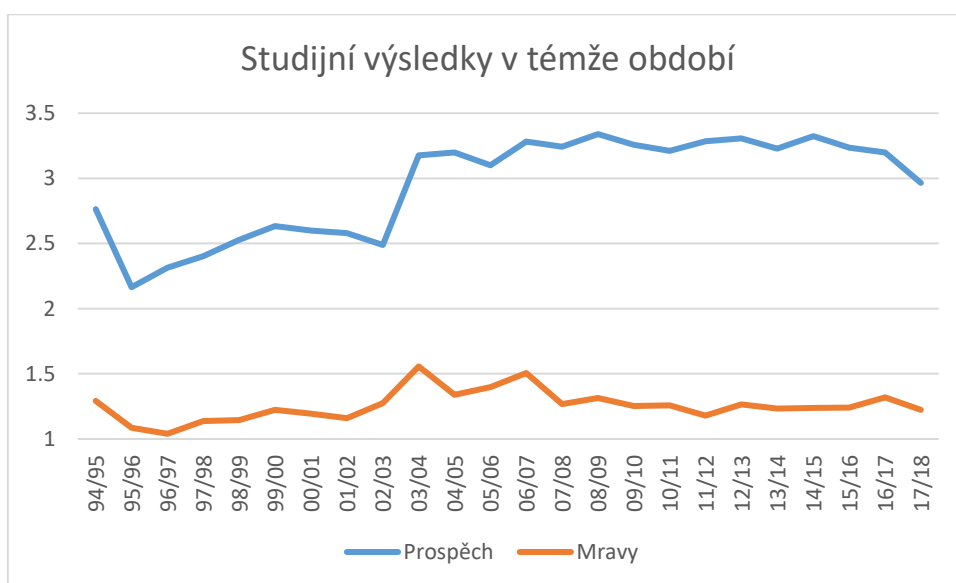
Dostupné z <https://www.hulin.cz/organizace/skolstvi/zakladni-umelecka-skola/>.

Příloha č. 4 - Počet a studijní výsledky žáků měšťanské školy z přelomu 19. a 20. století.

a)

b)

Zdroj: Vlastní tvorba na základě dat z Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), fond, B-e 25, inv. č.: 6, Školní kronika měšťanské školy v Hulíně 1894-1918.

Příloha č. 5 - Současná podoba bývalé obecné školy (postavena 1885)

Zdroj: *Mapio*: Hulín, býv. Obecná škola [online]. 2020. [cit. 2020-02-21].

Dostupné z <https://mapio.net/pic/p-83857038/>

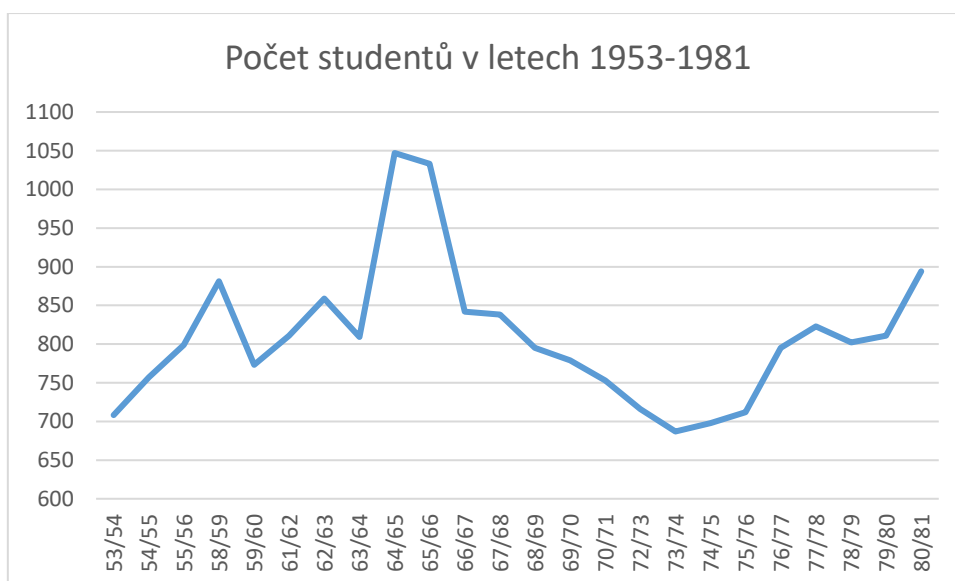
Příloha č. 6 - Podoba bývalé osmileté střední školy, současné základní školy (postavena 1958)

Zdroj: *Radio Kroměříž*: Multikulturní školy na Kroměřížsku [online]. 2014. [cit. 2020-02-28].

Dostupné z https://www.radiokromeriz.cz/novinky872_multikulturni-skoly-na-kromerizsku.html

Příloha č. 7 - Počet studentů v době komunismu

Zdroj: Vlastní tvorba na základě dat z Státní okresní archiv Kroměříž (SOkA Kroměříž), B-e 153, inv. č.: D20, Školní kronika 1950-1981.

Příloha č. 8 - Titul Ekoškola

Zdroj: *Ekoškola* [online]. 2020. [cit. 2020-03-08]. Dostupné z <https://ekoskola.cz/cz>

Anotační list

- Název práce:** *Dějiny školství v Hulíně*
- Název práce v angličtině:** *History of Education in Hulin*
- Anotace:** Bakalářská práce *Dějiny školství v Hulíně* pojednává o vývoji školství v Hulíně od jejích počátků do roku 2019, především na konci 19. a v průběhu 20. století. Zaměřuje se na práci s prameny, jejich statistickým zpracováním a na zvláštnosti ve vývoji. Snaží se vystihnout charakteristické rysy života školáků a učitelů v jednotlivých historických etapách, nastiňuje jejich uplatnění na trhu práce případně kam směřovali v rámci dalšího stupně vzdělávání.
- Klíčová slova:** Hulín, Školství, Historie, Základní škola Nábřeží, Základní škola J. A. Komenského, Školní život.
- Anotace v angličtině:** Bachelor thesis *History of Education in Hulin* deals with the development of education in Hulin from its beginnings to 2019, especially at the end of the 19th and during the 20th century. It focuses on the work with primary sources, their statistical processing and on peculiarities in development. It tries to describe the characteristic features of the life of schoolchildren and teachers in individual historical stages, outlines their application on the labour market or where they were heading in the next stage of education.
- Klíčová slova v angličtině:** Hulín, Education, History, Elementary school Nabrezi, Elementary School J. A. Komenskeho, School life.
- Přílohy vázané v práci:** Příloha č. 1: Dopis z Kanceláře prezidenta ČSR zaslaný hulínské škole.
- Příloha č. 2: Vývoj počtu a studijních výsledků studentů v 30. letech 20. století.
- Příloha č. 3: Dnešní podoba budovy č..
- Příloha č. 4: Počet a studijní výsledky žáků měšťanské školy z přelomu 19. a 20. století.

Příloha č. 5: Současná podoba bývalé obecné školy
(postavena 1885).

Příloha č. 6: Podoba bývalé osmileté střední školy, současné
základní školy (postavena 1958).

Příloha č. 7: Počet studentů v době komunismu.

Příloha č. 8: Titul Ekoškola.

Rozsah práce: 46 stran

Jazyk práce: Jazyk český